

4346

19.099

MAGYAR L

+ 3 lei

...k postalá plättá ta nu: apobári Dir. Gen. PTT I

HUNGARIA Ngs. Ramaszetter Róbert urnak Disztér 1-2. BUDAPEST

Főszerkesztő és a szerkesztésért felelős: dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 172 (1614) szám * Szerda, 1937 szeptember 1

Főmunkatárs: dr Gyárfás Elemér

Fontos kül- és belpolitikai kérdések kerültek szóba a kisantantértekezlettel kapcsolatosan

Stojadinovics és Krofta az ellenzéki pártok vezéreivel is tárgyalt

Prágából jelentik: Közvetlenül a Romániába való utazása előtti napon dr Krofta Kamil csehszlovák külügyminiszter Tátralomnicon előadást tartott. Az előadást azzal kezdte, hogy a kisantant három állama eddig se ismert el a ezután se fog elismerni más tekintélyt maga fölött, csak a Nemzetek Szövetségét. Azután arra mutatott rá, hogy a kisantant elutasít minden olyan egyoldalú revíziót, melyet az ő előzetes hozzájárulása nélkül akarnának végbevinni, vagy éppen az ő akarata ellenére. Krofta külügyminiszter meg a következőket is mondotta:

— A különböző egyezmények, ugymint: az orosz—csehszlovák, a lengyel—román, a bulgár—jugoszláv és olasz—jugoszláv szerződések mind úgy jöttek létre, hogy azokhoz a kisantant többi állama teljesen hozzájárultak, mert azokban a kisantant erősödését látták. Tévedés volna, ha akár az olasz—jugoszláv egyezményt, akár a többi úgy fognák föl, mint a kisantant-államok közötti viszony gyöngülését, s ha azt tennék föl, hogy lazulást tudna előidézni, ha a kisantant egyik tagja valamely más államához való viszonyát barátságosabbá teszi.

Sinaiából jelentik: A kisantant értekezletétől megnyitó ülésén elsősorban is összeállították a tárgyalások sorrendjét, azután rátértek az egyes napirendi pontok megvitatására. Az értekezlet behatóan foglalkozott a nemzetközi helyzettel és annak várható következményeivel. A Népszövetség szeptember 10-ikén kezdődő ülésénekával kapcsolatos kérdések megvitatására kedden került sor. Ennek során megállapodtak abban, hogy a kisantant milyen magatartást tanúsítson a spanyol kérdésben, az abesszin-ügyben.

Kedden reggel az uralkodó külön kihallgatáson fogadta Stojadinovics jugoszláv miniszterelnököt és Krofta cseh külügyminisztert. Majd ezután újra megkezdődtek a tanácskozások. A három ország külügyminisztere kedden délután újra az uralkodónál ebédelt. A kétnapos tárgyalásokat kedden este nagyszabású társasvacsora fejezte be, amelyen a külügyminiszteri értekezlet tagjain kívül a sajtókonferencia résztvevői is megjelentek.

A SINAIAI TANÁCSKOZÁSOK BELPOLITIKAI JELENTŐSÉGE

Bucurestiből jelentik: Jól informált körökben úgy tudják, hogy a sinaiai kisantant konferenciának nagyjelentőségű belpolitikai eseménye is van. Ez alkalomból ugyanis nemcsak a miniszterelnök, hanem Dinu Bratianu liberális párti elnök is Sinaiában tartózkodik, sőt megérkeztek oda a jelentősebb ellenzéki pártok vezérei is. A

külügyminiszteri értekezlet ideje alatt Dinu Bratianu beható eszmecsere folytatott az ellenzéki pártok vezéreivel, akikkel a jelenlegi belpolitikai helyzetről és a várható hatalomváltásról tárgyaltak.

Azt is figyelemreméltó jelenségnek tartják belpolitikai körökben, hogy Stojadinovics és Krofta is érintkezést kerestek a Sinaiában tartózkodó ellenzéki politikusokkal.

A két baráti állam vezető miniszterei az ellenzék vezetőitől a belpolitikai válság és a hatalomváltás megoldása felől érdeklődött.

MI LESZ SZEPTEMBER 15-IKE UTÁN

Bucurestiből jelentik: A Curenutul nagyobb cikket szentel a kivételes intézkedések ügyének. A vonalvezetésében szélsőséges lap most kivételesen azt a hangot üti meg, hogy semmi szükség sincsen az ostromállapot és a cenzura további fentartására. Mint ismeretes ugyanis, a március 16-án megszavazott felhatalmazási törvény jogot adott a kormánynak arra, hogy a kivételes állapotokat szeptember 15-ig fenntartsa, sőt ha akarja, az ostromállapot és cenzura érvényességét belátása szerinti időre ezen a határidőn túl is meghosszabbíthassa.

A Curenutul kormányhoz közelálló körökből vett értesülése alapján befejezett tényként közli, hogy

a Tatarescu-kormány Bratianu Dinu pártelnök nyomására, nem öhajt szeptember 15-ike után a felhatalmazással élni. Ez azt jelentené, hogy a kormány szeptember 15-ike után sem az ostromállapotot, sem a sajtóellenőrzési intézkedést nem hosszabbítaná meg.

Habár ez természetesen az ország közvéleményének túlnyomó részében általános megnyugvást kellene, a liberális pártnak is fontos érdeke, hogy a közel négy év óta fenntartott kivételes állapotok egyszer már megszűnjenek. A várható kormányváltás esetén ugyanis a kormányra kerülő párt bizonyára szívesen felhatalmazná majd az ostromállapotot és sajtóellenőrzési rendszabályokat éppen — a távozó liberális párt ellen. Ez pedig a mai kormányzópárt ellenzéki sorban nagyon kellemetlen következményekkel járhatna.

A művész dilemmája

(S. I.) Gáll Ferenc, a festő hazajött Párizsból, hogy megmutassa szülővárosának új képeit. Dicsőséget nem kereshet minálunk, azt inkább ő szerez ismeretlen kis páttriájának a művészetek metropolisában. Csak a minap kelte feltűnést képeivel a francia Szalon kiállításán és Pesten is nagy sikere volt a Múterem nyári bemutatóján. Azt se nagyon várhatja a mi szegénységünkől, hogy érdeklődésünk és szeretetünk számottevő anyagi méltánylást jelentsen számára. Ezért nem jön közénk az, akinek ma már Párizsban is komoly érvényesülési lehetőségei vannak, mint neki. Gáll Ferenc azért jött haza, hogy művészetéhez új erőt és igazolást merítsen a mi életünkben, küzdéseinkből, egész sorsunkból.

Evtizedek óta arra tanít bennünket könyvek, értekezések és újságcikkek végtelen sora, hogy a művészet önmagáért van. A művészt tehát nem érdekli, ne is érdekeli más, mint közvetlenül csak maga a művészi probléma, mit maga elé tűzött. Az író az irodalmi szépség, a festő a színek és vonalak harmóniája, a muzsikust a hangoké. Ebbe a tételbe így első pillantásra könnyű belényugodni. Sok minden következik azonban ebből a tanításból, melyekkel egyetérteni már kevésbé lehet. Következnek így mindenekelőtt az, hogy a művész írhat, festhet és alkothat olyat is, ami az erkölccsel, a nemzeti érdekekkel és hasonlókkal ellenkezik: a fő az, hogy — szép legyen, amit művel. Bírálni vagy éppen kifogásolni csak ezzel a mértékkel lehet őt. Aki egyebet tesz, kontárkodik. Bugris, aki a mennyországot — nagybögőnek nézi.

Gáll Ferenc a fiatal és nagyszerű festő más véleményen van. Nem szóban, vagy írással hirdeti ezt, hanem művészetével. Az igazi képei a nagy kompozíciók és ezekben mindig faji gondolat izzik: az bennük mindig a téma, nemkülönbön a temperamentum, a sajátos színek, a hangulat. A művészi forma is minden eredetisége mellett azokat a nemzeti hagyományokat keresi, melyek elindultak ezen az úton, de Munkácsy zsenijének kialakásával megszakadtak.

Van egy nagy vászna, melynek azt a címet adta: A vihar. Rettentő égháború tombol a képen. A kísérteties, sápadt fény menekülő falusi ember-karavánt világít meg élesen, ijesztően. Minden arcot látunk, minden mozdulatot és — valamennyi ismerős anélkül, hogy valaha láttuk volna. A jelképes mély és megázó, mert egészen mélyen, az érzések valóságában gyökerezik. Láthatatlanul elágazik az arcok kifejezésében, a ruhák redőiben, a mozdulatok lendületében és éppen azért — mindenél jobban látható.

Vannak más képei is. Tájképek, interiőrök, arcképek, hangulatok. Néha olyan különbözők, mintha nem ugyanattól a festőtől volnának. Gyakorlatok, melyek azt mutatják, hogy így is tudna és amugy is, ha akarna. A különböző módszerek és iskolák között keresgél. Válogat az eszközök között, keresi, hogy melyik legalkalmasabb a cél szolgálatára: a nemzeti génusz kifejezésére, magyar fájdalom és gondolatok megszólaltatására. A tájképei azt a benyomást teszik, mintha esetjének éppen úgy üdülés és pihenés volna a megalkotásuk, mint a festőnek a séta a fák alatt, a virágos réten, melyről készültek. A szobai hangulatok, mint ha a művész társas életének volnának emlékei.

Ellőkészület Mussolini Németországi látogatására

Valószínűleg szeptember 20-án utazik a Duce Berlinbe

Berlinből jelentik: Vasárnap óta Németországban tartózkodik Bocchini, az olasz államrendőrség országos főparancsnoka. Mint beavatottak közlik, Bocchini útja Mussolininek szeptember közepére tervbe vett németországi látogatásával áll összefüggésben. Mussolini előbb résztvesz a német hadgyakorlatokon, majd annak befejezése után, szeptember 20-a táján érkezik Berlinbe. A német fővárosban nagyszabású fogadtatást és díszszemlét rendeznek a Duce tiszteletére.

Egyes külföldi lapoknak azt az értesülését, hogy Mussolini, berlini látogatása után Budapestre utazik, berlini olasz körökben nem erősíthetik meg és nem is tartják valószínűnek, hogy a munkával tulterhelt olasz államférfi erre a második útra is időt szakíthatna magának.

Berlinből jelentik: Horthy kormányzó és felesége Friedrichshafenbe érkezett. A kormányzói pár kedden a Zeppelin-művek meglátogatása után folytatja útját Svájc felé.

ORSZÁGOS SAJTÓKONFERENCIA

Pihenés és időtöltés a nagy lelki és művészi munka, a költői vajadás szünetében. Ez a munka pedig mindig és mindenben: az őseredet, a mások számára kifejezhetetlen faji génusz, a titokzatos faji sors kifejezése színben, vonalban, kifelé sugárzó belső feszültségekben.

Mások halálosan megsértődnek, ha azt írják róluk valaki, hogy számukra a szorosán vett mesterségbeli feladat másodrendű kérdés, csupán eszköz a cél érdekében. Ennél a fiatal festőnél ez annyira előterben áll, hogy nem lehet elhallgatni. Annál kevésbé, mert hiszen a mesterségbeli készség minden finomságának feltétlenül ura. Kötelessen verset csak annak szabad írni, aki csengő rímekben is tud dalolni, ha kedve erre kerekedik. A természeti formáktól letérő modern festőknek csak akkor hisszük el, hogy belső művészi kényszer alatt keresik az újat, ha előbb megmutatják, hogy hűen és pontosan rajzolni is tudnak, ha akarnak. A magyar festészet nagy nemzeti hagyományait az a művész fogja életrekelteni, folytatni és fejleszteni, akinél nem lesz kétség afelől, hogy mindenről tud és mindenben keresztül ment, ami a festők végtelen világában azóta történt. Gáll Ferenc e földnek szülötte, e szép és finom órag város neveltje azon az úton van, hogy ezt megtehesse.

Ha ez sikerülni fog neki és mi hisszük, hogy fog, úgy az sokkal több lesz, mint fiatal festőnek nagy sikere s annál is több, hogy a nagy nemzeti hagyományok folytatódhatnak, mert új jeles művelőt találtak. Ez a siker és ez a felbredés a művészetek egész magyar világában fordulatot jelez. Fordulatot, melynek első mozdulata és éles iránya benne van már ezekben a képekben, melyek itt függenek köröskörül a falakon, a családi szobában, ahová baráti meghívás szűkkörű bemutatóra hívott. Ennek a fiatal festőnek művészi hite, melyet ki is tud esetével fejteni, mélyről jövő jel, hogy a magyar szellem világában nagy nemzeti forradalom készül, mely nem lesz kisebb jelentőségű irodalomban, művészetben, társadalmi gondolkodásban, mint azok a kezdő lépések voltak, mit a nemes testőr Bessenyei György és társai a nagy idegen és ellenséges városban, Bécsben tettek.

Nem véletlen, hogy a magyar nemzeti jövőnek fiataljai — mert más magyar fiatalok is vannak — Párizsban jönnek rá és Párizsban érzik leginkább, hogy mit jelent magyar-nak lenni, meg arra, hogy hol vannak a csodálatosan nagy és igazi művészi problémák e magyarság kifejezésében és megszólaltatásában. Most Párizs a nagy idegen és ellenséges város, hol terhet és kötelességet jelent magyar-nak lenni. Azért is, mert Párizsban oly sok alkalom kínálkozik e feladatok elől hatalmas világáramlatokba, művészi nemzetköziségekbe el-

menekül, haza pedig azt üzeni, hogy a haladásnak az útján járunk. Különösen annak, aki valóban tehetséges.

Igaz, hogy ezt a menekülést itthon is el lehet végezni az íróasztal mellett éppenúgy, mint az állvány előtt. Lehet a l'art pour l'art nevében klinikai hullákat festgetni és ezzel nagy sajtó-sikert aratni. Lehet regényeket és verseket írni, hol emberek szólnak meg és gondolatok küzködnek a formákkal, melyeket nem ért meg közlünk senki idegenül és ismeretlenül hangzanak itt mindenkinek, a tiszteletből azonban, amivel — persze ősi nemzeti hagyományokból — az irodalomnak és művészeteknek adózunk, meghajlunk előttük. Annál is inkább, mert az újságban azt olvassuk a műről, hogy vateszi alkotás. Szerénykedve azt hisszük tehát, hogy csak mi vagyunk azok, kik a titokzatos jóslatot nem értjük. Talán majd az unokáink...

A költő a nép lelke akár színnek, akár szóval szól hozzánk és csak akkor költő, ha az.

Az állatkertekben és szobai akváriumokban látni különös aranyhalacskákat: finoman elkeskenyedett karcsu testüket hosszúra nőtt uszonyaik úgy lengik, lebegik körül, mint a hajadérokat tánc közben a fátyol-felhő. A londoni akvárium falán azonban azt olvastam,

hogy ezek a fátyol-szerű sokszínű, csillogó uszonyos emberi játéknak, csupán tenyésztési kísérleteknek furcsa eredményei. A szabadban ezen a finom halacskák tüstént elpusztulnak...

Az egész magyar irodalomban és művészetben tömegtelen ilyen halacska uszkál. Költői és művészi egyéniségek, kik csak abban a klub- vagy szalon-akváriumocskában élnek, ahol kitenyészítették őket. A szabadban azonban, künn a hullámzó problémák szirtjei között hányódó magyar életben hatásuk semmi sincs, ami azt jelenti, hogy az igazi magyar szellemi világ számára — meg sem születtek.

Ez az elágazás, amiről itt szólottunk, a kereső művész számára nyilván dilemma is. Az író, a festő dilemmája. Sokáig azonban még ez sem lehetett. Aki a nemzeti irányba fordult, a kritikusok és irodalmi nagyságok sorfala közé került, ahol mindenkinek gúnyba, lekicsinylésbe, irigy fölénybe mártott kegyetlen vessző volt a kezében. Nagy dolog és az új idők dübörgésének jele, hogy az olyan nagy és eredeti tehetség, mint Gáll Ferenc, fatornyos kis hazánk és az ősi város szülötte, büszke és biztos nyugalommal erre fordul. Hintsünk virágot az útjába és lengessük vidáman feléje keszkenőket.

Magyarország bejelentette, hogy törleszteni kezdi amerikai adósságait

Roosevelt elnök elismerő sajtónyilatkozatot adott

Washingtonból jelentik: A magyar kormány washingtoni követe útján jegyzékben javaslatot tett az amerikai kormánynak arra, hogy Magyarország Amerikával szemben fennálló adóssága után ez év decemberétől kezdve dollárban a legközelebbi három évben részleges fizetéseket kíván teljesíteni. Hull külügyi államtitkár a külügyi kormány nevében válaszolt és kijelentette, hogy kormánya nagy meglepéssel fogadta a magyar kormány javaslatát. Roosevelt elnök nyomban nyilatkozatot juttatott el a sajtóhoz és abban többek között a következőket mondja:

— Jó hírt kaptam! Egy nem gazdag ország: Magyarország kormánya bejelentette, hogy fennálló adósságára részleges fizetéseket fog teljesíteni.

Az amerikai sajtó a legnagyobb rokonszenv hangján ir Magyarország javaslatáról. A „Newyork Times” és a „Newyork Herald” első oldalon közli Roosevelt és Hull elismerő szavait. Az előbbi lap kiemeli, hogy ez a gesztus sokkal értékesebb, mint maga a pénz, mert Magyarország még nem heverte ki teljesen a világháborús veszteségeket. Emeli a gesztus értékét az a körülmény is, hogy ez az adósság nem hadi hitelek, hanem a háboru utáni éhínség enyhítésére küldött liszt-szállítmányok ellenértékéből ered. A „Newyork Herald” vezércikkét ír arról, hogy Magyarország korrekten viselkedése megérdemli Amerika halálját. A „Washington Post” szerint a Fehér Ház a magyar jegyzéket a nemzetközi adósságok sőtét égboltozatán az első világháború tekinti.

Az ivóbajnok

Írta: Dietl Fedor

A kiváltságos rajnaparti város „Kakaskapujának” kettős őrtornyában már kigyúlt a lámpa. Haragszó kondult a székesegyház felől. A kapu vasrácsán igyekvő polgárok tolakodtak be, — természetes asszonyosságok, elemózsiás kosárral a hátukon. Künn, a városkapun túl, halkán hömpölygött a magányos folyó. Köln nemes városát megülte a mélységes koratavaszi esend.

Minden este ilyenkor tűnt fel az Óváros szűk sikátoráiban az ormótlan férfiú, aki bő lebernyegbe burkolódva bandukolt végig a zeg-zugos utcákon. Megbotlott a hepehupas köveken, — pogányul szikozódott ilyenkor — azután dörmögve folytatta útját, amely végül mindig is elvezetett a „Vasmacska” ócska csapszékebe.

Füstös ivó volt ez a kocma. Alig egyéb, homályos pincégárodnál. Néhány lóca állt a penészes fal mentén, fagyúgyertya hintett gyér világot a boltíves mennyezetről, — de a helyiség mélyén, nagy titokban, hordók sorakoztak. Rezveretes hordók! Mesterien mintázott vörösréz csapokból ömlött itt a híres-neves folyó hegyvidékének bőséges termése.

Annyi bizonyos; nem éppen olcsón mérte a rajnai bort a vén kocsmáros, hiszen maga is hűséges barátja volt a nemes italnak. Egyébként is — háborús világ járta. Hol a császár, hol a francia király seregei keltek át a Rajnán. Soha nem tudta a jámbor honpolgár, mire virrad másnap.

Legjobb hát a bor! Azzal megbekéi barát és ellenség.

A lebernyeges vándor nem volt más, mint dr.

Thorius Albert magister, a kölni egyetem mesze-földön híres professzora. Híres, nemcsak a tudományáról, de az — ivásról is. Ugy tartottak róla, egyetlen csöpp vizet nem ivott vagy negyven esztendeje, de bort — aközámra. Félucot csordultig mért vödör meg sem kottyant ennek az eleven óriásnak.

Most is úgy robbant a söntésbe, akár a földindulás. Lärmásan telepedett a kecskelábas asztal mellé.

— Hé, mi ez? Így fogadják itt a törzsvendéget? — bömbölte telitüdővel. — Se ital, se lámpás? Gyerekidő van még, máris alusztok pereputtyostól?...

A kocsmáros sürgött a jövevény körül, aki közben lekanyarította magáról köpenyét és megjuhászodva szemlélgette a nemes italt, amely öblös kancsóban csillogott előtte hamarosan.

— Ez már derék! Prosit! — intett a fogadós felé és egyetlen hajtásra fenéig üritette a vödörnek beillő nehéz ólomkancsót.

Hatalmas volt a vödör. Méltó a vendéghez. Thorius tanár mégis vagy három-négyyszer hörpintette ki gyors egymásutánban. Aztán körülnézett.

— Nohát, mit szól hozzám — mordult a gazdára. — Volt-e nálam külön ivóbajnok?

— Volt!...

Mint váratlan visszhang csendült meg a sző a kocma tulsó végén. Thorius tanár csak ekkor vette észre, hogy rajta kívül más vendég is beült az ivóba. Csöndes, szürke ember. Oit üldögélt a tűzhely mögött. Fázott talán. Most mégis elősmolygott a rejtekhelyéről.

— Ha volt, ki volt? Talán csak nem kegyed? — horkant föl rekedten a nagyhiru magister.

— Világért sem — szolt bocsánatkérően a

csenevész idegen. — En ugyanis csak Peyresque vagyok, adóellenőr Keresztény Ófelsége elszázi tartományában. De akit említe, Boos v. Waldeck volt, jeles férfiú, aki nemcsak ivott, de vagyont szerzett az ivással, ha élete árán is...

Thorius nagyot nézett. Azután újabb italt parancsolt elő.

— Ez itt az ötödik vödör — csapott az asztalra. — Aki ennél többet elbir egy ültő helyében — boszorkánymester!...

A vézna vendég a feldúlt óriás mellett. Finomkodva kezdte a szót.

— Mélyen sajnálom, hogy kénytelen vagyok önnek ellentmondani, magister uram. Boos v. Waldeck ugyanis talpig becsületes volt, — nemes férfiú, Wallenstein embere. Am amíg végigverekedte a 30 éves háborút, már nemcsak a borban uszott, de adósságban is... Tömérdek kincse ment veszendőbe a drága nektáron — és Sieur Peyresque sokatmondóan kopogtatta meg gyűrűsujjával a nehéz billikomót. — Vagy három falu, földek, az ősi várkastély. Hiába! Drágán mérték a bort már a nagy háboru idején is, Boos meg — úgy mondják — a hegy levét módfelett szerette... Ekkor történt, hogy Friedland várában nagy tivornyára hívta össze embereit a hadvezér. Akkoriban delelt a szerencsecsillag... Főurak, hercegek rajzolták körül. Velük együtt Boos, akinek nem volt egyebe a — családjánál...

A csenevész emberből csak úgy csörgedezett a szó. Közben a kocsmáros is odasikerkedett a tágas asztalhoz, magister Thorius meg tán kortyolni is elfelejtett a feszült halgatásban.

— Boos kelletlenül vett részt Wallenstein lakmárján — beszélte tovább a magyarázó vendég. — Vénülő feje tele gondnal. Több mint esztendeje már mind a hét gyerekkel sátor alatt tanyázott

A japán-kinai összeütközés ügyét Kína a Népszövetség elé terjesztette

A Népszövetség a spanyol ügyet is az őszi közgyűlés tárgysorozatába fölvette. — Japán álláspontja a kínai vádakkal szemben. — Nagy érdeklődés az orosz-kinai szerződés további fejleményei iránt

Genfből jelentik: Kína népszövetségi képviselője hétfőn délután kormánya nevében terjedelmes jegyzéket nyújtott át a Népszövetség titkárnak. A jegyzék felhívja a Népszövetség tagállamainak és az Egyesült Államok kormányának figyelmét a távolkeleti helyzetre. Hétfőn nyilvánosságra hozták a jegyzéket, mely a következő négy fontosabb pontot tartalmazza:

1. A japán haderők betörték kínai területre, vagyis a támadás ténye fennforog.
2. Kína természetes önvédelmi jogával él, amikor egyéb eszközök meghiúsulásával, erőszakhoz nyúl.
3. Japán mostani eljárása folytatása az 1931 szeptemberében Mandzsuriában megkezdett támadó tervének.
4. Japán megsértette a népszövetségi alapokmányt, az 1928 évi párizsi szerződést és az 1922 évi washingtoni kilencetalmi egyezmény alapelveit.

Amint tudvalevő, Japán a többi egyezményes hatalmakhoz intézett jegyzékében azt fejtette ki, hogy Kína volt az, amelyik a katonamentesített területekre egy Észak-Kínában, mint Sanghajban hadseregekkel behatolt, s Japán csak ezek visszaszorítására lépett fel maga is katonailag. Japán tehát Kínát vádolja az egyezmények megszegésével.

Genfből jelentik: A Népszövetség Tanácsának elnöke elhatározta, hogy a spanyol vörös kormány augusztus 21-iki jegyzékét, illetve annak közléseit kitzúzi a szeptember 10-ikén kezdődő ülészak előzetes tárgysorozatára.

Genfben a kínai kormány közleményét, melyben a távolkeleti helyzetet ismerteti, az első lépésnek tekintik ahhoz, hogy a Népszövetség szerveit a japán-kinai konfliktus ügyével foglalkoztassák. Minthogy Kína tagja a Tanácsnak, akár a Tanács, akár a közgyűlés elé terjesztheti az ügyet szeptember 10-ikén, illetve 13-ikén.

az asszonya. Ő maga hasztalan körmölt alá ákombákomos folyamodványokat, hába kért, rimánkodott, — csak nevettek rajta — Eredj, vén borostómló, elinnád te még a Dárius kincsét is... Ugyan mit is várhat a nagyhatalmu hős, aki nek valaha a kenyerespajtása volt. Árya fabatékát se. Régen elmaradtak mellőte mindannyian, a hajdani cimborák. Terczyk, Illóv, de még a fél szemű Holke is — mind csupa tábornok. Egyedül ő nem vitte többre a muskótáskapitányt. Pedig senki nem ivott úgy, olyan keményen és rendületlenül az egész armádiában hiszen színjőzön maradt, amikor a többiek asztal alatt heverték... De ott, akkor este, sehogysem izlett neki a bor.

— Mit busulsz, Boos? Wallenstein az asztal fölött intett öreg csatlósa felé. — Miért nem iszol?

— Nem iszom már, magasságos herceg, — minden serleg nekem — keserű pohár!... Erre nem volt példa! Széles jókedvében a marsall két testőrt intett elő. Pillanat alatt lehúzták lábáról az óvig erős csizmat.

— Ide figyelj, Boos! Látod ezt a csizmat?... Színültig megtöltöm borral. Ha egy hajtasra kielezöd az egészségemre, — színültig megtöltöm arannyal is!... — Boos v. Waldeck tévován pillantott körül. Már is előtte az óriási csizma csordultig telve rajnai borral. És a rengeteg arany... Ősei birtokát, a kastélyt vásárolhatja vissza... S mit szól majd az aszony, — meg a gyermekek... Rekedten szólalt meg a nagy felindultságban.

— Egészségedre, Uram, — meg a — családomra... ezzel két száránál marokra ragadta az aransarkantyus csizmat s elmerült benne az ősz üstökével. — Hosszu percekig ivott az öreg le-

Párizsból jelentik: Francia felelős tényezők mind nagyobb figyelmet szentelnek a távolkeleti helyzet alakulásának. A „Temps“ biztosra veszi, hogy a Kína és Oroszország között létrejött megnemtámadási szerződés-

A kínaiak négy repülőgépe bombákat dobott egy amerikai gőzhajóra

A kínai külügyminiszter sajnálkozik és jóvátételt ajánl

Sanghajból jelentik: A Reuter-ügynökség jelentése szerint hétfőn délelőtt négy repülőgép bombázta a „President Hoover“ nevű huszonkétezer tonnás amerikai személyszállító gőzöst. A hajó kapitánya távirati uton kért segítséget. A „Cumberland“ nevű angol gőzös azonnal a személyszállító hajó segítségére sietett.

A „President Hoover“ bombázása Amerikában nagy meglepetést keltett. A bombák állítólag a személyzet hét tagját, köztük kétöt sulyosan megebesitettek, egy utas: Normand Harris amerikai állampolgár eltűnt, három utast pedig bombaszilánkok horzsoltak. Más értesülések szerint a bombázásnak sok halottja van. A hajó a Jangcekiang torkolat-

nek olyan záradéka van, melynek alapján szovjet fegyverszállítmányok indulnak el Nankingba. Azt azonban nem hiszi a lap, hogy Moszkva tetteleg is beavatkozik a japán-kinai viszályba. A „Matin“ megállapítja, hogy Nanking egész katonai politikája mögött Moszkva áll. A komintern már két év óta gondosan előkészítette a jelenlegi japán-kinai viszályt.

AUSZTRIA ÉS A KINAI FEGYVER-SZÁLLÍTÁSOK.

Bécsből jelentik: Egyes külföldi lapok azt írták, hogy a bécsi japán követ megjelent a külügyminisztériumban és felkérte az osztrák kormányt, ne engedje meg, hogy Ausztriából Kinának fegyvert szállítsanak, mert ez megzavarná a fennálló szívélyes osztrák-japán kereskedelmi kapcsolatokat.

Hivatalos osztrák körökben közlik, hogy a hír téves.

tánál tartózkodott a támadás idején. Az volt a megbízatása, hogy menekülteket szállítson el Sanghajból. Az Egyesült Államok jegyzékben tiltakozott a kínai kormánytól az újabb kellemetlen incidens miatt. Valószínűnek tartják, hogy az angol hajók mindaddig nem kötnek ki Sanghajban, amíg a béke helyre nem áll.

Nankingból jelentik: A kínai külügyminiszter sajnálkozását fejezte ki a „President Hoover“ amerikai személyszállító gőzös bombázása miatt. A külügyminiszter magyarázata szerint a hajót a kínai repülők japán csapat szállító hajónak nézték, tekintve, hogy ilyen csapat szállító hajók közeli érkezése jelezve volt. A kínai külügyminiszter jóvátételt ajánlott fel és ilyen értelemben utasította washingtoni követét.

A nankingi kormány 27 korosztályt szólít fegyverbe

A szovjet repülőgépeket, harcikocsikat és egyéb hadianyagot küld Kinának

Nankingból jelentik: A kormány megbízta a végrehajtó tanácsot, intézkedjék a mozgósításról szóló törvény harmadik szakaszának végrehajtásáról. Ez a szakasz minden 18—45 éves, fegyverbíró férfi zászló alá hívását rendeli el. Az intézkedés egyet jelent az általános mozgósítás elrendelésével.

Párizsból jelentik: A „Jour“ jelentése szerint a most megkötött szovjet-kinai szerződés alapján a szovjet november végéig a következő hadianyagokat szállítja Kinának: 462

repülőgép, 200 harcikocsi, 5 ezer ló, 2 ezer tehergépkocsi, 2500 motorkerékpár, 1500 tüzezségi vontató gépkocsi, 150 ezer puska, 60 millió gyalogsági töltény és 120 ezer gránát. A szovjet ezenkívül önkénteseket és műszaki szakértőket küld Kinának. Kína köteles a hadianyagok vételárának felét aranyban megfizetni és sok engedményt kell nyújtania a szovjetnek Észak-Kínában. Így többek között szovjet-cég kapja meg a megbízást annak a vasutvonalknak a kiépítésére, amely a kínai vasutakat majd összeköti a szibériai vasut mellékágazataival.

A SZOVJET-HAJÓRAJ

KOREA EGYIK KIKÖTŐJÉBEN BELEKÖTÖTT A JAPÁNOKBA.

Tokióból jelentik: Juki koreai kikötőben egy szovjet-hajóraj feltartóztatott és átkutatott egy japán gőzöst. A szovjet-tengerészek a japán hajót az utolsó zugáig átkutatták s csak egy óra múlva bocsátották útjára. Tokióban óriási izgalmat keltett az eset, mely önmagában véve is rendkívül súlyos következményei pedig — japán felfogás szerint — beláthatatlanok. A vladivosztoki japán konzul utasítást kapott, hogy a diplomáciai formák betartásával, de meglehetősen nyers formában fejezze ki tiltakozását az eset miatt.

KINAI RABLÓK KIFOSZTOTTAK

PEKING MELLETT EGY SZERZETES-HAZAT.

Pekingből jelentik: A francia iskolatestvérek Peking közelében lévő szemináriumát többszáz kínai rabló támadta meg. A rend főnökét revolvergolyóval megebesitették, a rendház minden értékes tárgyát, valamint a szemináriumából elmenekült emberek pénzét és értéktárgyait magukkal vitték. Nyolc francia, 3 magyar, 1 spanyol, 2 holland és 1 olasz szerzetest és 12 kínai rendi testvért foglyul ejtettek. A japán hatóságok csapatokat küldtek a helyszínre. A japán csapatokat a francia nagykövetség képviselői is elkísérték.

Az odorheiu ismeretlen Káldi-kódex

(Részlet Biró Lajos előadásából, amelyet az EME vándorgyűlésén tartott Odorheiu augusztus 29-én)

Azok között a jézustársasági atyák között, akik az odorheiu plébánia és gimnázium élén állottak, igen kiváló férfiú volt Káldi György, aki a zárdafejő és a gimnázium igazgatói tisztségét 1695—1700-ig viselte.

Bár Szabó Károly tanár „Az udvarhelyi plébánia” c. dolgozatában már 1860-ben figyelmeztet arra, hogy „ezen férfiút nem kell összeválni a szent könyvek magyarítójával, ki majdnem egy századdal előbb élt, — mégis Daróczi János tanár a főgimnáziumnak 1896-ban megjelent történetében a kiváló igazgatókról szólva, azt írja: „Ott látjuk ragyogni Káldi Györgyöt, a Biblia magyar nyelvre fordítóját”. Daróczi János tévedésen alapuló adata belekerült az irodalomtörténeti kézikönyvekbe is, sőt maga Szentkláray Jenő, az akadémia levelező tagja is így használta fel a „Bethlenfalvi Balássy Ferenc emlékezete” című akadémiai emlékiratában.

Habár ez a Káldi György nem azonos az 1572—1634-ig élt, bibliafordító Káldi Györgyvel, mégis igen érdemes férfiú volt, aki főképpen a hitélet elmélyítésére törekedett. Mélyen átértette a Jézus-társaságnak ama jel-szavát: Omnia ad maiorem Dei gloriam s hogy a hívekben a jó halálra való előkészület gondolatát felkeltse, 1695-ben *Congregatio Agoniae Jesu Christi* — *A Halálra-vált Krisztus Gyülekezete* címmel az egész Székelyföldre kiterjedő és évszázadokon át igen virágzó hitbuzgalmi társulatot alapított. Hogy a társulat működése az egész Székelyföldre, sőt Transsylvania más helyeire is kiterjedt, kitűnik abból a névsorból, amely a társulat részére készített, keményfából, kézzel írott, hatalmas könyvbe városonként és községenként van beiktatva.

Ezt a könyvet öt éven át maga Káldi György, a társulat kezdeményezője, megszervezője és nagy jótévedője vezette kiváló gondossággal és pontossággal, amiért is méltán nevezhetjük ezt, a tudósoktól eddig nem ismert könyvet Káldi-kódexnek.

A könyv első lapját Jézus keresztre feszítésének képe díszíti. A képet bizonyára a társulat alapító jézustársasági atya festette. A második, harmadik és negyedik oldalon díszes keretekben az akkor uralkodó család tagjainak jelmondatai olvashatók 1695-ös évszámmal a következőképpen: Consilio et Industria, Leopoldus; Fortunante Deo, Eleonora, Magdalena, Theresia; Amore et Timore, Josephus. A harmadik oldalon: Patria virtute, Carolus Archidux Austriae. Deus videt omnia, Maria Anna Archid. Austr., Pax Domini Maria Josepha Archid. Austr., Pietate et Charitate Maria Elisa-

Aktatáskák

Iskolatáskák

elsőrendű, olcsón

VULKANNÁL

Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 1.

Szemben a WAGONS-LITS-vel.

betha Archid. Aust., Sustine et abstine Maria Terezia Archid. Aust. mortua; Laborantibus Maria Magdalena Archid. Aust. — A negyedik oldalon Kollonitz jelmonda van beírva így: Recte faciendo neminem timeas. 1695. Leopoldi Cardinalis Kollonitz.

A könyvnek a következő része *Nomina Dominorum Sodatum Congregationis Agoniae Jesu Christi Ab anno 1695* cím alatt a papok és a főúri tagok neveit tartalmazza latin nyelven. A papok nevei között ott találjuk Szebelényi Bertalan vikárius és Illyés András erdélyi püspök nevét. Illyés András püspöknek a következő, igen jól olvasható, sajátkezű bejegyzését találjuk: Diligentibus Deum omnia cooperantur in Bonum Andreas Illyés Eppus Transylv. A beírás 1697-ből való, amikor a püspök zsinat tartására Ciuc megyébe utazott. A világi férfiak közül az első nevek között olvassuk a Thorockyakak, Kornisok, Hallerek, Tormák és Csereiek neveit.

A könyvben hátrább a következő magyar nyelvű felírás olvasható:

Az Halálra-vált Krisztus Gyülekezeti beiratott Római Anyaszentegyház Híveinek Neveik Az 1695 Esztendőől fogvást Mellyben gyakoroltatni kezdetett Bőjtmás havának 20. napján Udvarhelyen.

Embereket ölt a villám, gyújtogatott és rombolt

A vihar pusztításai Aradon, Cugiron és Brasovban

A vasárnapi borzalmas erejű vihar rombolásairól csak most futnak be újabb jelentéseink, amelyek a villámcsapások pusztításairól számolnak be.

Aradról jelentik: A városban olyan erős fergeteg vonult át, amilyent esztendő óta nem tapasztaltak. Az orkánzerű fergeteg a város több utcáján árvizet okozott és sok pincéből a tűzoltók szivattyúzták ki a vizet.

Tűzet is okozott vasárnap délután a vihar. Aradul-Noun a villám belesapott a Kompász-féle fűszerkereskedés raktárába, illetve az ott lévő villamosvezetékbe. A rövidzárlat következtében előállott tűzet azonban szerencsére még idejében észrevették és mire a aradi tűzoltók a helyszínre megérkeztek, a veszedelem teljesen elmult. A harmadik, ugyancsak szerencsés kimenetelű villámcsapás a CAA sporttelepen történt. Itt a levágódó villám a büffé helyisége fe-

Ebben a részben magyar nyelven községenként külön vannak bejegyezve a férfiak és asszonyok Udvarhely-, Csik-, Gyergyó-, Kászón-, Háromszék és Marosszék különböző községeiből.

A gimnázium tanulói is tagjai a társulatnak. Ezeknek nevei külön névsorba vannak foglalva. A tanulóifjúsági tagok névsora gróf Keresztszegi Csáky Ferenc, Kálnoki Ádám és Sepsiszentiványi Henter Mihály neveivel kezdődik.

Bár ez a társulat Jézus szíve társulata néven most is fennáll, a tagok névsorának beiktatása nem történt mindig olyan nagy gondossággal, mint az alapító Káldi György idejében. Ezt bizonyítja a következő feljegyzés:

„Kiment vala ezen dícséretes szokás az udvarhelyi Szt. Miklóshegyen épült templomból, hogy (tudniillik) ezen Istenes beiktatás ezen könyvbe az halálra vált Jézus-Társaságbeli híveknek beiratása és beiktatása megszűnván az 1815-ik esztendőől fogva, de az Anyaszentegyháznak buzgó gyarapító híve ugyanezen szent célra ismét régi virágzásba visszahozta 1826-ik esztendőbeli Székelyudvarhely városi megyés pap most Fancsali Dániel fejérvári kanonok és az udvarhelyszéki gimnázium prefektusa és főesperes”.

Ennek a szépen virágzó társulatnak kebelében működött egy időben a Szent László-Társulat is, amelynek célja az volt, hogy a moldvai katolikus magyarokat jó könyvekkel lássa el.

Az eddig figyelemre nem méltatott Káldi-kódex nagyjelentősége abban rejlik, hogy abból évszázadokra visszamenőleg meg lehet állapítani, hogy a Székelyföldön milyen katolikus székely-magyar családok éltek, mely családok maradtak fenn azokból és mely családok haltak ki az idők folyamán.

lett lévő rádió-antennát érte, a helyiségben azonban senkit sem sebesített meg.

AGYONSUJTOTT A VILLÁM EGY BIRKA-PÁSZTORT.

Brasov. Saját tud. Tegnap borzalmas erejű vihar vonult keresztül a Brasov melletti Piatra-Mare havason, amely emberáldozatot is követelt. A villámcsapás agyonsujtotta Bulere Ioan 18 éves pásztorlegényt és vele együtt 20 darab juhot is. A pásztor nélkül maradt nyáj szétfutott.

VILLÁM CSAPOTT A LABDARUGÓPÁLYA ZSUFOLÁSIG MEGTELT TRIBÜNÉBE

Krakkóból jelentik: A vasárnapi mérkőzésok alatt a villám becsapott egy tribünbe, amelyen több ezer ember szorongott. Husz néző megsebesült, közöttük többen súlyosan.

Büntet a villámcsapás

Cugir. Saját tud. Több napi komor esőzés után gyönyörű napsugaras reggelre virradtak vasárnap a cugiriak, akik boldogan igyekeztek kihasználni a szép napot minden tekintetben. Csak egy helyen lehetett csunya veszedelmet hallani, Ispas nevű földműves házában, ahol férj feleség veszték össze és messzehangzó kiabálásukat az egész község felháborodva figyelte. A veszedelem hevében az asszony azt kiáltotta oda a férjének:

— Bár csak egyedül maradnál az életben!

Kevésell a mindenkit felháborító perpatvar után felhők tornyosultak az égen és a fergeteg oriai erővel zudult a községre. Villám villámcsapást követett. A reggel óta haragban volt házaspár kint volt a tornácban. Az asszony a megindult záporos elől igyekezett az ott száradó fehérműt összeszedni,

a villám becsapott s az asszonyt agyonsujtotta, az élében volt fehérműt fe-

ketére pörkölte, míg a tőle néhány lépésnyire álló férjének semmi baja sem történt.

De, amint a megdölgő asszony a veszedelmes hevében kívánta — egyedül maradt két kis gyermekével.

A községben nagy megilletődéssel értesültek a történetekről. (R. Gy.)

Kühár Flóris:

Boclangok, sicak, kupolák Ara 40 lei és portó.

Tanulmányok és utijegyzetek.

Kapható könyvosztályunkban.

Maniu Gyula csoportja kétóra hosszáig tartó bizalmas értekezletet tartott

Az értekezlet résztvevői szigorú titoktartást fogadtak

Sovata. Saját tud. Vasárnap délután nagy sürgős-forgás volt tapasztalható a nemzeti parasztpárt maniui csoportjában. Egymás után érkeztek képviselők, politikusok Maniu Gyula Sovata-villabeli lakása elé autóikon s számuk délután 5 órára harmincon is túlnőtt.

Maniu Gyula lakásán több párthíve társaságában alsóst játszott, amíg megérkeztek és összejöttek a sovatai értekezletre szigoruan személy szerint, meghívó levéllel odakért politikusok, országgrészünk minden irányából. Az értekezlet résztvevői szigorú titoktartást fogadtak, hogy a tárgyalások anyagáról *senkinek semmit* el nem mondanak. Végre délután 5 órakor dr. Lázár Ilie nek, a maramuresiek ismert képviselőjének személyszerinti igazolása után, beléphettek a meghívottak egy külön terembe, ahol Maniu elnökletével megkezdődött az értekezlet, amely este 7 óráig, tehát *teljes két órát tartott*, megszakítás nélkül. Közben sűrűn érkeztek jelentések a nagybeteg dr. Socol Aurél állapotáról telefonon, mely láthatólag lesújtó hatással volt az értekezlet résztvevőire. A telefonjelentések ugyanis a párt országgrészünkbeli főtitkárának, a dr. Socol Aurél állapotának állandó rosszabbodásáról szóltak. Este 7 órakor az értekezlet véget ért és a sajtó tudósítói számára dr. Lázár Ilie képviselő csak annyit mondott:

— *Szigorú, becsületszóval megpecsételt titoktartást fogadtunk, nem mondhatunk senkinek semmit.* Dolgozzék az urak fantáziája.

Végül Maniu Gyula is láthatóvá lett a terem ajtajában. Már nem a régi, közmondásossá vált, tízcentiméter magas, keményített duplagallér a viselete. Ujjában alacsony, színes, de azért mégis keményített gallért hord. Mosolyogva közeledett az újságírók csoportjához és *anyit* mondott az ő ismert, közvetlen beszédmódjában:

— Rendkívül megtisztelő az urak részéről, hogy lépéseim ennyire figyelemmel kísérik, de én sem mondhatok semmi politikumot, mert *én itt üdülök.*

Ezután barátságos kézfogással búcsút vevő, el is távozott.

Alig pár óra múlva jött dr. Socol Aurél halálhíre, amit azonnal közöltek a még Sovatan tartózkodó politikusokkal. Időközben ugyanis többen eltávoztak autóikon az értekezlet végeztével. Maniut a gyász hír nagyon lesújtotta. Hétfőn vissza is utazott Clujra, hogy a temetésen résztvehessen.

Dr. Socol Aurél halála

A nemzeti parasztpárt ardealrészi tagozatának egyik legjellegzetesebb vezetőembere volt dr. Socol Aurél cluji ügyvéd és országgyűlési képviselő. Kétízben a képviselőház alelnöke is volt, de egyébként szinte feltűnően kerültre, hogy pártja többszöri hatalomrajutásakor magának fényes pozíciókat szerezzen. Pedig az érdeme és jogcíme bőven megvolt hozzá. De Socol Aurél a romantikus politikusok kivészőfélben levő fajtájához tartozott, kik inkább áldozatot hoznak eszményeikért s nem előnyökre törekcsenek. Az államváltozás előtt is egyik legbuzgóbb tagja volt a román nemzeti párt vezérkarának s az államváltozás után sok része volt az új országsszervezés munkálataiban.

Öszinte meggyőződésű híve volt annak, hogy a népkisebbségekkel az ő teljes népjogok alapján kell megegyezni. Ilyen felfogását érvényesítette különösen abban az egyezményben, melyet 1930-ban a cluj-városi közigazgatási választásra kötött a magyar és zsidó népkisebbségekkel s a szociáldemokratákkal. Az egyezmény értelmében egy magyar, egy zsidó és egy munkáspárti alpolgármestere lett a városnak s a magyar nyelv használatáról és a népkisebbségi iskolák rendszeres támogatásáról is mel-

tányos megállapodásokat hoztak létre.

Socol Aurél néhány év óta szívbántalmakban szenvedett s ezek legutóbb vesebajjal is súlyosbodtak. A vesedaganattól műtétet megszabadították, de műtét után a szívgyöngeség mind nagyobb lett s vasárnapról hétfőre virradólag bekövetkezett a halál. Temetése szerdán lesz s a nemzeti parasztpárt összes vezetői és vidéki szervezeteinek a kiküldöttjei ott lesznek

a temetésen. A népkisebbségi magyarság is őszinte részvétellel osztozik a gyászolók fájdalmában.

Súlyos következményű diplomáciai viszály a nemzeti Spanyolország és Franciaország között

Ügyvivőjének megsértése miatt az összes francia állampolgárok kiutasítására készül a nemzeti kormány

A párizsi békeértekezlet határozatot hozott a spanyol belháború kérdésében

Santanderből jelentik: A navarrai dandár folytatja előnyomulását Gijon felé, anélkül, hogy ellenállásra találna. Hétfőn elérték San Vicente de la Barquera-t és még néhány helységet. A bevonuló nemeztieket a lakosság mindenütt nagy lelkesedéssel fogadja.

Santanderben a nemzeti hatóságok által felállított tábori konyhákban naponta 32 ezer ebédet és vacsorát és 40 ezer liter tejet osztanak ki a lakosság között.

A saragossai arcvonalon a vörösek hétfőn két ponton ismét támadásba mentek át. Az egyik irányban megkísérelték átkelni az arra felé huzódó csatornát, hogy elérjék a Jaca

felé vezető országutat. A másik ponton a nemzetiek visszaverték a vörösek támadását és ők mentek át ellentámadásba. Két nemzeti hadoszlop elfoglalta a vörösek előretolt állásait. A vörösek kétszáz halottat vesztek. Négy harci kocsi a nemzetiek birtokába került. Egy nagyobb vörös különítményt a nemzetiek körülrzártak és foglyul ejtek. A foglyok elmondották, hogy a vörös hadsereg kebelében kiéleződtek az ellentétek a katalán katonák és a Valenciából küldött, többnyire külföldiekből álló csapatok között. A vörös hadvezetőség ezért most úgy osztja be a csapatokat, hogy a katalánok és a Valenciából küldött külföldiek ne kerüljenek össze.

Hatezer franciát utasítanak ki spanyol földről

Párizsból jelentik: A nemzeti spanyol hatóságok hir szerint figyelmeztették az ott lakó francia állampolgárokat, hogy legyenek készenlétbe, mert esetleg rendeletet kapnak, hogy 24 órán belül hagyják el a nemzeti Spanyolország területét. A spanyol hatóságok kijelentése szerint ezt az intézkedést az a barátságatlan magatartás tette szükségessé, amelyet a francia kormány Franco tábornok félhivatalos megbizottjával, gr. Los Andes-el szemben tanusított.

Tudni kell ugyanis, hogy ugy a párizsi, mint a salamancai kormányok kölcsönösen megtörték területükön egymás félhivatalos megbizottait, akik egyben utlevélhatóságokként is szerepeltek. Legutóbb francia területről kiutasították a spanyol ügyvivőt és ezt a sértést a salamancai kormány nem hajlandó szó nélkül tűrni. Ezért készül most arra, hogy kiutasítja országa területéről az összes francia állampolgárokat.

A kiutasítás mintegy hatezer franciát érint, iparosokat, kereskedőket, akik közül sokan évtizedek óta élnek már Spanyolországban.

Berlinből jelentik: Németország új salamancai nagykövetségé Stohrer báró, volt kairói nagykövetet neveztek ki.

Itt említjük meg, hogy a délamerikai államok - Uruguay kezdeményezésére - a

Franco kormány elismerésére folytatnak tárgyalásokat.

A SARAGOSSAI VÖRÖS TAMADAS ÖSSZEOMLOTT.

Valenciából jelentik: A honvédelmi minisztérium hivatalos közleményt adott ki. A közlemény beismeri, hogy a köztársasági kormány-csapatok minden vonalon az ellenfél tulereje folytán visszavonulóban vannak. A hivatalos közlemény egyáltalában nem titkolja az elmúlt napok sorozatos veszteségeit.

A BÉKEÉRTEKEZLET ÉS A SPANYOL VISZÁLY.

Párizsból jelentik: A francia kormány szellemi irányítása mellett Párizsban lefolyt világbéke kongresszus feltűnő határozati javaslatot szavazott meg a spanyol polgárháboru ügyében. A határozati javaslat a kongresszus köszönetét tolmácsolja mindazoknak a demokrata államoknak, amelyek józan megfontatásukkal hozzájárultak ahhoz, hogy Európa békéje fel ne boruljon. A kongresszus egyöntetűen elítél minden háborus viszályt, nyilvánuljon meg az akár közvetlen, akár leplezett háborus cselekményben. A kongresszus véleménye szerint a spanyol benemavatkozási elv veszedelemben forog, mert ezt az elvet ma már csak egyes államok tartják be, más államok ellenben tulteszik magukat rajta. A béke-kongresszus véleménye az, hogy a hatalmaknak ténylegesen hozzá kell látniok Spanyolország békéjének helyreállításához, mert ettől függ az európai béke fenntartása.

Fekete kenyér morzsáiból templom és kultúrház épül

Teljesen újjáépítették az oltmenti Árpádkori templomot.
Vasárnap lesz a templom megáldása

Mercurea-Ciuc, aug. hó.

Jólesően vigasztaló tünet a sok gond, baj, nehézség közt, hogy katolikus székely-népünkben nem halt ki az áldozatkésztség szelleme, valahányszor egyházról, iskolájáról és kultúrájáról van szó. Hirdetik ezt a legkisebb székely falvakban is az Árpádkori templomok romjain mindig szebben, megnagyobbítottan újjáépített, féltő gonddal javított templomok, égre mutató templomtornyok, közelükben díszeskedő pompás hitvallásos iskolák és tágas közművelődési házak.

Csak Ciuc megye hatvanegy községe közül harminchétnak van pompás, modern, színpaddal felszerelt kultúrháza s a többi községek is gyűjtögetik a téglát, cserépet, hogy aztán apránként „székely kaláká”-val felépüljön az ók közművelődési házuk is. Ha templomjavításra, tatarozásra, festésre kerül sor, vagy javításra szorul az iskola: zokszó nélkül gyűlnek össze a sűrű garasok, nemes viselkedéssel, megértéssel siet segítségére a közbirtokosság, mert szegyenek tartják a székelyek, hogy közintézményeik pusztulásnak induljanak.

Sánraieni, Oltmeni kétezer katolikus székely lakost számláló község népe bizonyította be legutóbb: nem lehet olyan nagy a nyomorúság, elsodró a drágaság, hogy abból a kicsi fekete kenyérből, mely véresveréjétkkel kerül asztalra, le ne lehetne áldozatos szívvel szelni egy darabot az istenháza szépítésére.

Temploma feltétlen Árpádkori emlék.

Orbán Balázs említi a pápai dézsmák jegyzékére való hivatkozással, hogy már 1332-ben létezett templom a községben. Szerinte a község más részében; Poklondfalvában is volt egy másik kisebb templom, melynek romjait, mikor személyesen bejárta a megyét, még látta. Sebestyén József neves régészünk szerint a templom a XIV. században épült. Erre vall a templom kis harangjának feliratában szereplő 1562 évszám is.

Buzás Mihály c. kanonok-plébános, a plébánia házi történelmét 1869-ben kezdte részletesebben vezetni. Kutatásai és nyomozásai alapján megállapította, hogy 1720-ban, amikor a pestis („epemirigy”) dühöngött székelyvidékek-

szerte, a község 665 katolikus székely lakosából 228 halt meg. Ebben a betegségben halt meg a templom egyik jötevője: Bors Mihályné, Henter Katalin is. A templom kerítésének keleti oldalában díszes „epitafium”-a (síremléke) is van kápolnaszerű helyiségben. Az eddig ismert adatok szerint tehát elég népes volt az akkori egyházközség, ezelőtt kétszáz évvel. A templom részére a nemes Bors-család adományozta a területet az Olthoz közelfekvő kisebb magaslaton.

A hívek időközi szaporodása miatt a templom megnagyobbítása vált szükségessé. Ez 1759-ben történt meg. Fogarassy György paller vállalta a munkálatokat 460 magyar forintért. Ezenkívül összeadtak a hívek: „húsz köből kenyerekvaló elegyes búzát, minden család két-két tyúkot és tíz-tíz tojást. „Lestyán József főmegyebíró két aranyat adott. Plébános volt Gál Péter.

A templom legutolsó alapos javítása Buzás Mihály kanonok idejében 1872-ben, tehát ezelőtt hatvanöt évvel történt. Somlyó Orbán József ács-kőműves 900 forintért vállalta a tetőszerkezet és csatornázás, fődél kijavítását. Költségekbe Ferencz József magyar király 200, gr. Andrássy Gyula akkori miniszterelnök, — akinek családja ebből a községből származott — 100, maga Buzás akkori kanonok-plébános 60 forintot adományoztak segélyképpen. A „tenyeres munká”-t — akárcsak most is — mind a hívek végezték önkéntes közmunkaként. Igen kevesen mutatkoztak „hithidegek”-nek — amint a krónika mondja.

A mostani befejezéshez közeledő templomjavítás és festés kettőszázezer leies költségét a közös birtokosok adták össze.

A közbirtokosság egyévi jenyővágterületét értékesítette s a kapott összeget nem osztotta fel közös birtokos tagjai között jutalékképpen, hanem áldozatos beleegyezésükkel felajánlotta a katolikus egyházközségnek.

Sánraieni nemes község római katolikus hívei ezzel példamutatóan tanujelet adták annak, hogy fajuknak, egyházuknak, őseiknek hű fia, méltóak templomalapító elődeikhez. A vármegye is húszezer leiel járult hozzá a költségekhez.

A közös birtokosok között több görög katolikus tag is van. Bár ezek a birtokosok a római katolikus egyházközségből szakadtak el, a római katolikus javításra szorult ősi templomban keresztelkedtek meg, berrmálkoztak, sőt sokan esküvőt is ott kötöttek, ezt a templomot látogatták és látogatják ma is: jutalékaikat kikövetelték.

A templomfestést Dabóczy József tárgulmureji iparművész végezte izlésesen és művésziiesen, míg a torony bádogozási munkálatait szakszerűen Berkezy Árpád mercurea-ciuci bádogosmester végezte tőle megszokott lelkiismeretességgel.

A templom megáldása szeptember 5-én, vasárnap délelőtt lesz. Ekkor lesz a nagyközség búcsúja is.

Dr. Boga Alajos kanonok, egyházmegyei előadó — Péterffy Béla plébános évtársa — fogja végezni a templom ünnepélyes megáldását a kerületi papság részvételével. Az ünnepi beszédet dr. Csipak Lajos kanonok, finevelőintézet írója mondja. Az egész egyházközség, élén Vitos Dénes megyebíróval, lelkesen készül a nagy ünnepre, melyből erőt, további kitartást fog meríteni a község római katolikus székely népe faja, nemzete és vallása melletti csüggedetlen ragaszkodásra.

Albert István.

* A vakbélgyulladás veszélye elleni védekezés egyik hatásos módszere abban áll, hogy az ember a beleit hetenként legalább egyszer a természetes „Ferenc József” keserűvízzel — reggel éhgyomorra egy pohárral — alaposan kitisztítja. Az orvosok ajánlják.

Kétleies repülőbélyeg hiányáért ezerkétszáz leiel birságotak meg egy külföldi uriaszonyt

Mercurea-Ciuc. Saját tud. Dr. Kovács Józsefné budapesti lakos, dr. Kovács József v. mercurea-ciuci gazdasági felsőnépiskola igazgatójának özvegye, nyaralni országrészünkbe érkezett. Eljött természetesen Ciucba is.

Hetekig járt-kelt egyik fürdőről a másikra, ellátogatott a Ghilcos-tóhoz, a Szent Anna-tóhoz és amikor tartózkodási engedélye lejárt, el akarta hagyni az országot. A határon azonban felfedezték, hogy egyik okmányáról hiányzik két leiel értékű repülőbélyeg. Azonnal 1200 leiel — tehát hatszázszoros — bírsággal sújtották, melyet azonnomban be is hajtottak az uriaszonyon, mert különben nem léphette volna át a határt.

Dr. Kovács Józsefné most méltatlankodva panaszkodott el levélben ezt az eljárást dr. Nagy Jenő sánmartoni ügyvédnek.

Nem szükséges megjegyzést fűznünk ehhez az esethez. Annyi bizonyos, hogy amikor minden városban turisztikai hivatal működik, ezeknek, valamint hatóságainknak kellene gondoskodniok arról, hogy külföldieket ilyen meglepetés ne érjen. Elvégre külföldiek nem ismerhetik a mi bélyegtarifánkat.

BÉLYEGROVAT

Marconi emlékbélyegek

Nemrégiben halt meg a nagy feltaláló, Marconi, kinek emlékére az olasz posta emlékbélyegeket bocsát ki. Azt azonban igen kevesen tudják, hogy az Atlanti óceán első drótnélküli áthidalásának emlékére is bélyegeket adtak ki.

Ez az első drótnélküli táviratozás, mint ismeretes, 1901-ben folyt le Cromwell és Uj-Foundland között. Ezt az időpontot örökítették meg bélyeggel, amely 9 és 14 centes szériákban készült és az újfoundlandi Cabot tornyot ábrázolja, honnan Marconi 1901 december 12-én az első drótnélküli táviratot kapta Európából. Ez a bélyeg Marconi halála után most nagy keresletnek örvend filatelisták körében.

„Mentsük meg a fajt!”

Ezzel a sokat mondó felirással új bélyeg, adott ki a francia posta, amelynek jövedelmét az „Egészség- és Erkölcsvédelmi Társaság” („Société de Prophylaxe sanitaire et morale”) javára fordítják.

Ez a bélyeg még megrajzolásban is élénken emlékeztet azokra az árviz, és anya-csecsemővédelmi segélybélyegekre, amelyeket először 1911-ben hozott forgalomba a magyar posta s amelyekből a volt Felvidék árvízszujtotta népet segélyezték. De hasonlít az új francia bélyeg a romániai kulturális bélyegre is, amelyeket képeslapokra kell felragasztani. Az új francia bélyeg 25 centes szériában jelent meg.

Ujdonság!

Dr. Scheifler János:

A SZERZETESI ÉLET

KATEKIZMUSA

Rövid és könnyen érthető vezérkönyv a szerzetesjelöltek és újoncok, a fogalimasok, a szerzetes-előjárók és lelki vezetőik számára mindarról, amit a szerzetesi élet egészéről tudniok kell.

Az Egyházi Törvénykönyv összes szerzetesi kánonait és a legújabb rendeleteket is feldolgozza a szerző. Biztos útmutatást és irányítást ad a szerzetesi élet minden kérdésében: jogi, erkölcsi, aszkétikus és kormányzati szempontból. Egyetlen ilyen mű magyar nyelven. Betűrendes tárgymutatója könnyen eligazít használatában.

Ára: 140 Lei és portó.

Megrendelhető könyvsztályunknál.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldos: Egész évre 600, félévre 400
negyedévre 210, egy hónapra 70 lejt.

Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 55 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 26 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: PEREDI GYÖRGY

Cluj-i szerkesztő: dr. Sulyos István

Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem öntünk meg és nem adunk vissza.
Csekis válaszolások magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

A bucuresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Az idő alig változik, újabb felhőátvonulások, néhány helyen zivatarok várhatók.

Szeptember 12-én lesz a ciucsumuleui Mária-napi bucsu. Mercurea-Ciuc. Saját tud. A szokásos Mária-napi bucsut a ciucsumuleui Ferencs-
atyák, híres kegytemplomukban Kisasszonynapja után következő vasárnap, vagyis 12-én tartják meg. Főpapi szentmise, ünnepi beszéd, egésznapon át gyóntatás, áldoztatás és délután áhítatosság lesz vasárnap, azonban a bucsu már szombat délután megkezdődik délutáni vecseryé-
és szentbeszéddel. Ezt a bucsut „örmény-bu-
csu”-nak is hívták a régiiek. Hajdani jómódjuk-
ban fogatokkal, nehéz arany és ezüst ékszerek-
kel, drága ruhákba öltöztetett örmény nők és
ferriak jöttek messzi vidékekről is és rendszeren
többségét képezték a megjelenteknek. Innen az
elnevezés. Reméljük, hogy az idei Mária-napi bu-
csu ismét megmozgatja a jó katolikus örmények
szívet és a székely zarándokokkal minél nagyobb
számban vesznek részt.

**ELVI JELENTŐSÉGŰ DÖNTÉS EGY KÖZ-
SEGI ADÓKIVETÉS ÜGYÉBEN.** Carei. Saját tud. Elvi jelentőségű döntést hozott a községi adók ki-
vetésének ügyében a zalauai törvényszék. Egy carei
adózópolgár annakidején megfélemlítette a felleb-
bezést visszautasították s így került az ügy a za-
laui törvényszékhez. A törvényszék Delinschi-
Branden tanácsa a kivételi jegyzőkönyvet meg-
sejmisztette. Ítéletét azzal indokolta, hogy a
jegyzőkönyvet nem írta alá a város pénzügyi
megbízottja, tehát a kivételi bizottság nem volt tel-
jes számu.

**ROMÁNIA RÉSZVÉTELE A BERLINI
VADÁSZATI KIÁLLÍTÁSON.** Bucurestiből je-
lentik: A berlini nemzetközi vadászati kiállítá-
sán Mocsony udvari fővadászmester vezetésé-
vel a román vadászársadalom elitje nagy-
számban jelenik meg. Jelenleg még folynak az
előkészületek és most gyűjtik össze a kiállítan-
dó, szebbnél-szebb anyagot.

**Az EGE vezetőségének látogatása az oradeai
háztartási tanfolyamon.** Saját tud. Augusztus hó
2-án indult meg Oradeán az EGE háztartási tan-
folyama, amelyen az ország minden részéből 30
növendék vesz részt. A tanfolyam hallgatói kö-
zött vannak két elemi végzetektől kezdve tanít-
ónői diplomával rendelkezők, földhözragadt sze-
gények és négytíz holdas gazdák gyermekei is.
A tanítások az Alexandri-utcai református Ott-
honban folynak, naponként reggeltől estig, Booc
Ida, Domokos Jolán okleveles tanárnők és
dr. Középeasy László orvos vezetése mellett.
A tanfolyam anyag: háztartástan, cselédegész-
ség, tejgazdaság, sertéshizlalás, süts-főzés,
neveléstan, kertészet, baromfitenyésztés, szabás és
varrás. Hétfőn Oradeára érkezett dr. Szász Pál,
az EGE elnöke és Koppány Rezsőnek, az egye-
sület bihormegyei felügyelőjének társaságában
meglátogatta a tanfolyamot. Déli 1 órakor disz-
néb volt, amelyen részt vett a tanfolyam ved-
noknöje: dr. Markovits Manoné gróf Bély Judit,
dr. Markovits Manó, nyug. főispán Bartos Ador-
ján és Balogh Ferenc földbirtokosok, akik nagy
áldozatkészséggel segítettek sikerre a tanfolya-
mot. Az izletes és kitűnően összeállított ebéddel
a növendékek a gyakorlatban is bemutatják, mi-
lyen eredménnyel hallgatták eddig a tanfolya-
mot. Ebéd közben Györy Erzsébet növendék az
elnököt, dr. Szász Pált köszöntötte s hatalmas pi-
ros ezüfű csokrot nyújtott át neki a tanfolyam
hallgatói nevében, Fekete Annus Markovits Ma-
nonét, a tanfolyam védnökét üdvözölte bensőséges
szavakkal egy gyönyörű fehér szegfű csokorral.
Ezután dr. Szász Pál mondott köszönetet a meleg
üdvözlésért, kifejtve a tanfolyam nagy gyakor-
lati jelentőségét, majd Markovits Manoné köszön-
tötte a tanfolyam lelkes előadóit. Az EGE ház-
tartási tanfolyama szeptember 8-án fejeződik be,
amikor vizsga és kiállítás lesz.

**SZEPTEMBER 15-ÉN NYILNAK MEG AZ IS-
KOLÁK.** Bucurestiből jelentik: Mint ismeretes, a
közoktatásiügyi miniszterium úgy határozott, hogy
a törvény előírása szerint az idén szeptember hó
9-én az ország összes iskoláiban megkezdik a ta-
nitást. A múlt napokban azonban több iskolaigaz-
gató beadvánnyal fordult a miniszteriumhoz és
kérték, hogy a tanítás megkezdését halasszák el
szeptember 15-re. Hivatkoztak arra, hogy a tör-
vény által előírt fertőtlenítési munkával nem tud-
nak elköszülni 9-ig, egyes helyeken pedig vör-
heny- és skarlát-járvány is van és ezért kérték a
tanítás megkezdésének elhalasztását. A lapok ér-
tesítése szerint a tanítást az összes iskolákban
csak szeptember 15-én kezdik meg.

Lázadás a montpellieri javítóintézetben.
Párizsból jelentik: A montpellieri javítóintézet-
ben lázadás tört ki. Szombaton délelőtt az inté-
zet tiz fiatalok foglya lefegyverezte őket, majd
lázadást szítottak társaik között is. A kiskorú
bűnözők pillanatok alatt ártalmatlanná tették az
öröket, szétrombolták a hálótermek berendezését
és nagy pusztítást végeztek az intézet minden
helyiségében. A lázadók egy csoportja gyufát ke-
rített és valósággal megostromolták az igazgatói
irodát, hogy felgyújtsák azt. A javítóintézet igaz-
gatója azonban eltorlaszolta az ajtót, közben pe-
dig telefonon értesítette a környékbeli csendőr-
séget. Néhány perc múlva nagyszámu csendőrség
és a környékbeli lakosság is az igazgató segítségé-
re sietett, szétkergették a lázadókat és kiszaba-
dították a megkötözött öröket is. Az összetűzés
során számos fogoly súlyosan megsebesült, tiz
pedig nyomtalanul eltűnt.

**AZ ORADEAI PAPNEVELŐ INTÉZET
ELŐJÁRÓSA** ez uton is értesíti nö-
vendékeit, hogy csak szeptember 11-én, este
7 órára tartoznak jelenkezni az intézet elő-
járóságánál. Szeptember 12-én lesz az ünne-
pélyes Veni Sancte és másnap kezdődik az
előadás.

A szolgálóegény cigarettájától leégett az istálló
Mercurea-Ciuc. Saját tud. Kercsó András geor-
gheni birtokos istállója egyik éjszaka kigyulladt.
Bár a tüzoltók idejében helyszínre érkeztek, az
épület megmenjeni nem lehetett. A bevezetett
vizsgálat megállapította, hogy a tüzet Petru Chi-
rilik szolgálóegény okozta. Az istállóban lefekvés
után cigarettázott és az eldobott cigarettavégteől
gyullt meg az épület.

Fényes ünnepség között iktatták be Bence István plébánost a küküllői egyházkerületi főesperesi méltóságba

Dr. Gyárfás Elemér szenátor nagyszabású beszéd keretében tolmácsolta a tá-
vozó gróf Toldalaghy főesperes részére az egyházmegyei főhatóság elismerését

Diclosanmartin. Saját tud. Mint már közöl-
tük, gróf Toldalaghy Samunak, a küküllői
egyházkerület főesperesének nyugalmavonulá-
sa alkalmával, a püspöki főhatóság új főspe-
res nevezett ki Bence István diclosanmartini
plébános személyében.
Az új főesperes beiktatása vasárnap történt
meg a diclosanmartini templomban fényes és
meleg ünnepség között.
A templom hajója zsufolásig megtelt a város
és a környék katolikus híveivel, de nagyon so-
kan voltak jelen a város más vallású és ajku
lakói közül is.

A főpapi szentmisét dr. Kászoni Alajos
alba-iiuliai kanonok végezte fényes papi segédlet-
tel. Ungancsak dr. Kászoni Alajos kanonok vé-
gezte a beiktatást is, mely a hivatalos eskü el-
mondása után a főesperesi jelvények átadásával
történt meg.
Azután Bence István főesperes mondott
magasröptű beszédet, melyben kéri a kerület
papságát és a híveket, hogy továbbra is legyenek
segítségére, mert csak így tud megfelelni nehéz
és fontos hivatásának.

A beiktatáson többek között jelen voltak
Jaross Béla pápai prelátus és tg.-muresi plé-
bános, gróf Toldalaghy Samu, a kerület volt
főesperese, dr. Trefan Thimotheus megyeisi
záradafőnök, dr. Gyárfás Elemér szenátor,
Pekri Géza diclosanmartini főgondnok és a ke-
rületi papság majdnem teljes számban.

Az ünnepélyes beiktatás és szentmise után
közébed volt a Magyar Házban, melyet ez alka-
lommal szépen és izléseesen feldíszított a Kato-
likus Nőgyűlés és Misszió vezetősége.

A közébeden oly sokan jelentek meg, hogy a
három nagy terem kicsinynek bizonyult a nagy-
számu közönség befogadására.

A közébeden több felköszöntő hangzott el,
melynek sorát dr. Kászoni Alajos kanonok
nyitotta meg, aki a pápára és a királyra mondott

Zürichi zárlat, Párizs 16.29 háromnegyed,
London 21.64 háromnegyed, Newyork 435.62 fél,
Brüsszel 73.45, Milánó 22.95, Amszterdam 240.27
fél, Berlin 175.05, Bécs — schilling 80, Prága 15.20,
Varsó 82.40, Belgrád 10, Bucuresti 325.

**TEPLOMI ÜNNEPSÉG BERVENI-
BEN.** Satumare. Saját tud. Berveni község né-
pe hihetetlen anyagi áldozattal templomot épít-
tett, amit szeptember 5-én szentel fel Fiedler
István megyéspüspök. A vasárnapot kettős ün-
neppé avatja az a körülmény, hogy annak ke-
relében szenteli áldozópapokká Fiedler István
megyéspüspök Merk József moftinulmari és
Brendli István homorodi születésű kispapokat,
akik az oradeai teológián végezték tanulmányai-
kat.

**MIKOR DÖNT ARAD VÁROSA A SZIN-
HÁZI BÉRELET PÁLYÁZÓI FELETT** Arad-
ról jelentik: Mint köztudomásu, a színház-
pályázat határideje szeptember elsején jár le
és ezek szerint a szombatra összehívott vá-
rosi tanácsülésnek kellett volna döntenie a
beérkezett pályázatok fölött. Parecz Béla dr
magyarpárti elnök a kérelemmel fordult
Cojoiu Romulus dr átmeneti bizottsági el-
nökhöz, hogy szombatra a döntést a legkö-
zelebbi tanácsülésig, a következő hét szerdájá-
ig halasszák el, miután a Magyar Párt or-
szágos nagygyűlést tart és így Parecz Béla
dr elutazik a városból. Hangsúlyozta a Ma-
gyar Párt elnöke, hogy a színházkérdéshez
feltétlenül hozzá akar szólni és ezért kéri az
elhalasztást. Cojoiu Romulus dr nyomban
hozzájárult az elhalasztáshoz, amely azonban
változatlanul azt jelenti, hogy a pályázat
szeptember elsején lejár, csupán a döntés tör-
ténik a pályázatok ügyében néhány nappal
később, szeptember 8-án.

LÉPFENE CLUJ MEGYÉBEN. Clujról jelentik:
A clujmegyei falvakban az utóbbi időben fellépett
a lépfene. Drag községben 6, Voivodeni községben
3, Ugruti községben pedig 6 szarvasmarha bete-
gedett meg lépfenében. Dr. László Tibor vágóhídi
igazgató megtette a szükséges intézkedéseket az
állattalományt pusztító lépfenepályát elfojtására

Majd Pekri Géza diclosanmartini főgond-
nok a katolikus hívek, — Eperjessy Bélane
nézővetségi elnök a katolikus nők, — Tatar
Emil görög katolikus esperes, a görög katolikus
egyházközség, — dr. Barabas Béla református
főgondnok a küküllői református egyházmegye,
— dr. Felszeghy Sándor az unitárius hívek, —
dr. Erdős Izor, a város zsidó lakossága, — Biro
Sándor diclosanmartini református lelkes, a
helybeli református egyházközség, — Sántha
Károly igazgató-tanító a kerület katolikus tanít-
ósága nevében mondottak értékes felköszöntö-
ket. Fekete plébános és Stomper István jo-
kivánságai után Bence István, az új főspe-
res, egyenkint választott az elhangzott beszédekre,
melyben kifejtette, hogy egyetlen célja lesz, ma-
néj jobban és eredményesebben betölteni új hiva-
talát.

Ezután dr. Gyárfás Elemér magyarpárti
szenátor emelkedik szólásra s ismertette a távozó
gróf Toldalaghy Samu főesperes multját és érde-
meit. Történelmi nevéhez méltó volt az a mun-
kásság, amit a volt főesperes a kerületben kifejt-
ett. — Dr. Gyárfás felolvasta az alba-iiuliai püs-
pöki hivatal leiratát, amelyben a főhatóság a
legteljesebb megelégedéséet tolmácsolja a távozó
főesperesnek eddigi munkásságáért. Kiemeli dr.
Gyárfás szenátor, hogy a gróf Toldalaghy főspe-
res távozása csak ideiglenes, s amennyiben meg-
rongált egészségi állapotra azt megengedi, ismét
aktív munkába fog lépni, faja és egyháza érde-
kében.

Gyárfás Elemér beszédére gr. Toldalaghy
Samu volt főesperes választott, megindult szá-
vak kíséretében. Majd Jaross Béla tg.-muresi
prelátus-plébános, a Pekri-család templomépítő
áldozatkészségét méltatta, dr. P. Trefan Thi-
motheus megyeisi záradafőnök pedig a diclosan-
martini hívek multbecsülését és jövőbiztosító buz-
góságáról szólott.

Tömegkatasztrófát okozott az autóbussz kormánytörése. Brasov. Saját tud. Sulyos gépkocsiszerecsétlenségnek volt a színhelye a Brasov—Sibiu közötti országot. Vlădeni község közelében. A cámpănai Astra társaság 5920 B. jelzésű társasgépkocsija kormánytörés következtében teljes sebességgel nekiszaladt az Olt folyón átvezető hid karfájának és azt áttörve, utasaival a két méter mély vízbe zuhant. Szerencsére több utasnak sikerült a vízbeborult gépkocsiból kiszabadítania magát és azonnal hozzáálltak a mentési munkálatokhoz. A sérültek között vannak: Luncasu Péter, Neagoe Péter, Elegeri János, Neamții János, Necuba János, Toma János és Arcade Demeter munkások, akik valamennyien petróleumtársaság alkalmazottai. A sebesülteket a brasovi kórházban helyezték el. A vizsgálat során kiderült, hogy a kormánytörés abban a pillanatban történt, amikor a munkásokkal telt gépkocsi egy szembejövő autót került ki, amely azonban nem vette észre a szerencsétlenséget.

MEGHALT ADELE SANDROCK, A NAGY NÉMET SZÍNÉSZNŐ. Berlinből jelentik: Adele Sandrock, az ismert színésznő és filmszínésznő hétfőn Charlottenburgban 74 éves korában meghalt. Az elhunyt művésznőt családja bécsi sírboltjában helyezik örök nyugalomra.

* **Láposy Erzsébet zenetanárnőnél,** Oradea (Str. Simeon Stefan 20.) a beiratások szeptember 31-én kezdődnek.

Elefántvadászat Rotterdam utcáin. Rotterdamból jelentik: Elefántvadászat színhelye volt tegnap a holland kikötőváros. Egy nagy nemzetközi vándorcirkusz öt elefántja elszabadult. Háromat hamarosan sikerült visszatérnie a színpadra, két elefánt azonban előbb a színpadon a nagy cirkuszátrát, majd elrugtatott és egyenesen Rotterdam főutcája felé ugrott. A nagyforgalmu utcákon rémült sikkasztás, fejvesztett futkosás támadt. Az emberek nem várták meg, hogy az elefántok letaposják őket, maguk taposták le egymást. Eközben sokan megebesültek. Pedig az elefántok senkiben sem tettek árt, csak loholtak üldözölközni. Az „elefántvadászatban” lovas-, gyalogos- és motorkerékpáros rendőrség vett részt. A két elefántot végül is bekerítették, cirkuszi örök megnyugtatták és nehéz vasláncokkal egy sőtányszegélyező vastagdereku fához kötözték, addig is, amíg azután végleges elhelyezésükről gondoskodni lehetett.

Beiratás a turdai Katolikus Nőszövetség háztartási tanfolyamára. A tanfolyam anyaga: polgári konyha, éttermi, intézeti, kórházi, diétás főzés, gyümölcs- és zöldségfélék konzerválása, fehérnemű- és ruhavarrás és gondozás, szöveg, kertészet, egészségügy és gyermekgondozás. Ma, amikor leányaink elhelyezése oly nagy probléma, e tanfolyam a családok javát tartja szem előtt és oly kiképzést ad nekik, melynek segítségével bármilyen helyzetben megfelelő munkakörre találhatnak és biztosíthatják megélhetésüket. Felvételre jelentkezhetnek 7 elemi vagy 4 középiskolát végzett növendékek, bennlakás kötelező. Évi tandíj 2000 lei. Beiratási díj 500 lei, havi ellátás 1200 lei. A tanfolyam október 1-től június 1-ig tart. Felvételre jelentkezni lehet a Katolikus Nőszövetség Elnökségénél, Cluj, Str. Regala 12. Bővebb felvilágosítást a Nőszövetségtől kapható tervezet nyújt.

Az oradeai Építőiparosok Szövetsége felkéri a bádigos és vízvezetékyszerelő szindikátus tagjait, hogy szeptember 1-én, szerdán este 7 órakor a Munkakamara földszinti nagytermében megtartandó tisztújító közgyűlésen okvetlen megjelenni sziveskedjenek. Elnökség.

TANQUEREY—CZUMBEL

A TÖKÉLETES ÉLET ASZKETIKA és MISZTIKA

Kapható a „Magyar Lapok” könyvosztályán!

Kitűnő utmutató papok részére a lelkek vezetéséhez. Szerzeteseknek elsőrendű segítőtárs a lelki élet elmélyítéséhez. A keresztény élettelenségére törekvő világiaknak nélkülözhetetlen. Tudományos értékét könnyed és kellemes stílusa, világos és gyakorlati szerkesztése nagyban emeli. A több mint ezer oldalas könyv, — amely finom indiai papíron készült és azért alig nagyobb egy nagyobb fajta imakönyvnél —

ára: 230 lei

NEM LEHET ELHALASZTANI A KIRAKÓ-VÁSÁRT. A kereskedelmi és iparkamara a tg.-muresi kereskedők kérésére beadványt intézett a városi időközi bizottsághoz, melyben a szeptember 4-én megtartandó országos kirakóvásár elhalasztását kéri a városi tanácstól a zsidó ünnepekre való tekintettel. A városi időközi bizottság a kamara kérésének nem tett eleget, mert, amint válasziratában mondja, technikai és pénzügyi okokból a vásárt a kitűzött napról nem halaszthatja el semmi körülmények között.

Amerikába vándorolnak Európa műkincsel. Londonból jelentik: Washingtonban rövidesen megkezdik a világ legnagyobb képcsarnokának építését, az új nemzeti múgyüjtemény elhelyezésére, amelynek magvát a Mellon Anarás volt pénzügyminiszter által ajándékozott 250 millió pengő értékű régi festmények teszik. Az óriási palota építésére költségeire Mellon további 50 millió pengőt, fenntartására 25 millió pengőt adományozott. Keller illinoisi képviselő, a washingtoni képviselőház könyvtárbizottságának elnöke, aki a terveket a törvényhozás részéről ellenőrzi, kijelentette, hogy az amerikai kormány a hatalmas palota befejezése után össze fogja vásárolni Európa műkincseinek színe-javát, hogy Washingtonban gyűjtse össze a világ legnevezetesebb műalkotásait. Reméli, hogy tíz-tizenöt év múlva a washingtoni nemzeti képtár eltöripi Európa összes múgyüjteményeit.

Ciucmegei rövid hírek. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Kasza István ciucsangheorghiei gazdálkodó, közbirtokossági elnököt, Bucur állami végrehajtó maga elé idézte, bizonyos adóösszegek tisztázása végett. A közbirtokossági elnök többszöri felhívásra sem jelent meg. Erre Bucur „hatósági közeggel szembeni engedéltség”-(?)- miatt feljelentést adott be az ügyészségre. — Biró Péter mures-izvori lakos jelentette a csendőrségen, hogy távollétében ismeretlen tettesek behatoltak lakásába és összes készpénzét és élelmicikkeit elvitték. A csendőrség a cigányok között keresi a tolvajt. — Kóka Imréné jigidinji lakos azzal vádolja Gál András odaváló gazdát, hogy az erdőről hat ői bükkfűzfáját ellopta. — A voslobeni „Edilitatea” kőbányavállalat nem fizette rendszeresen munkásait. Erre Campeanu Ioan és Csiki Pál munkások Funduca Dumitru vállalati tisztviselőt sulyosan bántalmazták. — Varga József casinoul-noui zöldesárus lakását távollétében feltörték és hétézer lei készpénzt ellopták. — Roman Robu dohányárudáját és újságitődját egyik éjjel ismeretlen tettesek feltörték és több ezer lei készpénzt és nagymennyiségű dohnyárut és bélyeget loptak el.

Temetések Oradeán. Dörner József 60 éves korában Bihorsai községben meghalt. Temetése szeptember 1-én d. e. 10 órakor lesz. — Barta Józsefné 56 éves korában meghalt. Temetése szeptember 1-én délután 4 órakor lesz a Turda utca 8 sz. lakásából a venetiai temetőbe. („Caritas”).

Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindenüti a „MAGYAR LAPOK”-at.

1500 frankot lopott a satumarei strandon és a folyón át menekült a kabintolvaj

Izgalmas hajsz a vizen és szárazon. A kabintolvaj tört be a satumarei római katolikus Székesegyházba is

Satu-Mare, Saját tud. A fürdőidényben rejtélyes lopások izgatták az Olimpia-strand kabintulajdonosait. Ismeretlen tettes fényes nappal felszítte fel a zárat és magával vitte a kabinban hagyott értékeket. Két héttel ezelőtt hat család esett áldozatul a titokzatos tettes munkájának. A rendőrség hiába nyomozott, megkettőzték az éjjeli őrséget, mindez nem használt. A népesedési hivatal egyik tisztviselőjének például ellopták az utcai ruháját és sötét estig kellett várnia, hogy haza mehessen.

Tegnap aztán a véletlen rendőrkézre juttatta a furfangos tolvajt. A felhők közül előbujt nap perzselő sugara sok embert a Somesra hajtott. Egy úriasszony észrevette, hogy

egy úszónadrágos fiatalember sokáig babil az egyik kabinnál.

A zárat végül is kinyitotta, bement, majd rövid ott tartózkodás után eltávozott a víz irányába.

Just Béla:

A modern francia katolikus irodalom története

A modern francia katolikus irodalom egyike a legtöbb embert érintő kérdéseknek. Utóbbi jelentőségű ismertesse Justh Béla könyve: olyan közel hozza a kor egyik legnagyobb szellemi jelenségét, hogy a magyar olvasó tökéletes beleéléssel olvassa lapjait. Iróknak, olvasóknak egyaránt fontos és szükséges munka.

Ára 75 lei és 15 lei porió

Kapható: könyvosztályunknál.

Rendelettel szagtalanított és zajtalanított autók járhatnak csak Ausztriában. Bécsből jelentik: Új gépkocsirendelet lépett életbe Ausztriában. A rendelet kimondja, hogy csak olyan gépkocsit szabad üzemben tartani, amelynek építésénél kiküszöböltek mindent, ami felesleges zajt okozhatna, továbbá, amely nem fejleszt füstöt, gőzt, ártalmas gázt és elkerülhető mértéken felül nem terjeszt büzt. Minden gépkocsin legalább két, egymástól független fékberendezésnek kell lennie s az ablakok csak biztonsági üvegből készíthetők. A szükséghez képest bármelyik község eltilthatja a dudálást, vagy egész területén, vagy csak az egyes utcákban, a zéjszakai órákra, esetleg nappalra is. Ha tilalom áll fenn, csak veszély esetén lehet a dudát használni, amikor a baleset másképp nem kerülhető el.

Terményárak Oradeán: Buza 430—440, rozs 470—480, árpa 380, zab 330, tengeri 360—370, új-tengeri (csöves) 140—150, lucerna, lóhere 140—150 lei.

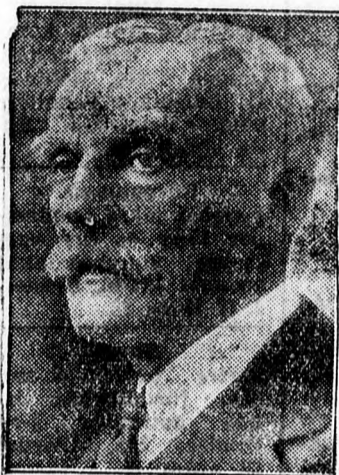
Agyongázolták gazdájukat az autószirénától megvadult bivalyok. Oradea. Saját tud. Kedden reggel hét óra előtt alig néhány perccel borzalmas szerencsétlenség történt Oradeán. Ardelean Ioan 21 éves surduci földműves bivalyszekéren jött be a városba, ahová buzát hozott eladni. A Piața Venetiein egy autó jött szembe a bivalyszekérral és a sofőr, hogy figyelmeztesse a szerkest, autójának szirénájával hangos jeleket adott le. A bivalyok a sziréna bugásától megvadultak, örült vágatásba kezdtek és a szerencsétlen Ardelean Ioan a szekérről a bivalyok közé esett, amelyek keresztül gázoltak rajta. Ardelean Ioan a mellén és fején szenvedett rendkívül sulyos sebeket, ugy, hogy véres testtel, öntudatlan állapotban vitték be a közeli Zsidókórházba. A szerencsétlenül járt surduci földműves állapota életveszélyes.

Mellon Andrew különös élete és tragikus halála

Adócsalási ügyének izgalmaiba halt meg Amerika volt pénzügyminisztere

Newyork, augusztus hó.

Megirtuk, hogy Andrew Mellon volt amerikai pénzügyminiszter, a világ leggazdagabb embereinek egyike, 82 éves korában meghalt. Mellon néhány nappal ezelőtt ágyban esett s az orvosok akkor megállapították, hogy az előrehaladott korú amerikai milliomas azokba az izgalomba betegedett bele, amelyek s a közte és a newyorki adóhatóságok között támadt nézeteltérések miatt keletkeztek.

Andrew W. Mellon karrierje nem olyan romantikusan indult, mint az amerikai pionírok pályafutása. Az amerikai családja egy Archibald Mellonnal kezdődik, aki Skóciából 1817-ben vándorolt ki Amerikába és a pennsylvániai Westmoreland megyében telepedett le. Kis farmja volt a családnak és az Allegheny-hegységen keresztül lóháton, zsákokban vitték a közeli városok és falvak piacaira terményeiket. A dinasztiaalapító Mellon öt fia közül az egyik, Thomas Mellon már jogot végzett, bíró, majd ügyvéd lett, vagyont szerzett, végül Pennsylvániában bankári üzletet nyitott.

Ennek az ügyvédbankárnak két zseniális fia volt: Andrew W. Mellon, a későbbi multimilliomos, pénzügyi államtitkár és Richard Beatty Mellon.

A két Mellon-fivér zsenialitása abban állt, hogy felismerték Pittsburg és környékének fejlődési lehetőségét. Érezték, hogy ez a bányavidék egyik legfontosabb területe az Egyesült Államoknak. Mielőtt még megkezdtek a vas és rézbányák kiaknázását és mielőtt munkások tódultak Pittsburg felé a Mellon-fivérek tudták, hogy itt munkásoknak lakásokra lesz szükségük. Az első tízezer dollárral telket vásároltak össze, amelyeknek ára rohamosan emelkedett.

Hat évvel az első telekspekuláció után már saját acélművük volt és amikor Andrew W. Mellon 1878-ban elérte nagykorúságát, Pittsburgban már milliomosnak számított.

Vagyona keletkezéséről köteteket írtak össze Amerikában, de valamennyiből csak két momentum érdemes tulajdonképpen a feljegyzésre. Az egyik az, hogy a két Mellon-fivér soha nem kötött egymás tudta nélkül semilyen üzletet. Soha sztrádkést vagy írásos megállapodást egymással nem kötöttek. A másik jellemző momentum, hogy a Mellon-fivérek — mint Andrew W. Mellon emlékirataiban írja — „érzelmi alapon” senkinek se adtak pénzt.

Annál többet fektettek különböző vállalatokba. Mellonék alapították a Pullmann vagongyártó társaságot és benne voltak a villamosítási, a légitársasági és a hadianyaggyártó társaságokban is.

Volt idő, amikor a kettőnek szerencsecsillaga magasabban állt Rockefellerénél, volt idő, amikor ő „a prosperity pénzügyminisztere”, az Egyesült Államokban a népszerűség tetőpontján állott és mint elnökjelölt is számításba került. Ha fellép a választáson, akkor, talán győz is. A dicsőséges idők azonban a prosperity-vel együtt elmúltak.

Eljött Roosevelt és

eljött a nagy tisztogató hullám, amely csaknem elsöpörte Mellont is. Az egykori kincstári államtitkár, amely rang a pénzügyminiszternek felel meg — vádlottá lett.

Vagyona, népszerűsége, tekintélye megtépezva került ki a krízisből, de azért — maradt Mellonnak teje aprítani valója. És megmaradt a világhíró képesség is, amelynek minden egyes darabját ő maga választotta ki és volt festmény, amelyért még aggkorában is elutazott Európába. Mellon csodálatos műgyűjteményében ott vannak Madame Dubarry híres gobelinjei, Tizianok, Velasquezek, Grecok egész sora, hozzá kerültek a cári Eremitage lekértékesebb darabjai és megszerelte dr. Bredius páratlan Rembrandt-gyűjteményét is. Nem meglepetés, hogy ezt a felbecsülhe-

tetlen értékű gyűjteményt Mellon végrendeletileg az államra hagyta. Gondoskodott arról, hogy ennek a testamentumnak híre már életében a nyilvánosság elé kerüljön — mert ki kellett egészítenie a közvéleményt.

A nagy leleplezések évei

Amikor Roosevelt megindította a harcát a plutokrácia ellen — ennek a küzdelemnek nyitánya éppen Mellon menesztése volt — nyolcmilliárd dollár körül járt a volt kincstári kancellár és volt nagykövet vagyona. Az új elnök szociális intézkedései csak koptatták, de nem sorvasztották ezt a hatalmas vagyont, amely egyike volt a legnagyobbaknak az Egyesült Államokban.

A. W. Mellon és örökké csendes, de mindig mellette dolgozó fivére vagyoni katasztrófája akkor kezdődött meg, amikor először bíróság elé állították Mellont. A Mellon-pár előzménye a Morgan-botrány volt, amelynek kirobbanásakor a volt kincstári államtitkár nem tudta, hogy nehéz idők következnek, mert látta, hogy az új elnök-

nek tökéletesen és szociális érája — a nagy leleplezések kora.

1933 márciusában tizenkétmillió dollár adó eltitkolásával vádolták Mellont.

Egymásután zúdultak rá a fantasztikus összegű pénzbüntetések és voltak napok, amikor úgyiátszott, hogy a szabadságvesztést sem tudja elkerülni. Még ugyanebben a hónapban újabb vádat emeltek ellene: mint kincstári államtitkár, hatszázmillió dollárral megkárosította az államot, mert nem hajította be különböző hajózási vállalatok adóját. Azért, hogy ezt a pert megsúshassa, millióinak legnagyobb részét fel kellett adoznia. Alig tért egy kissé magához ezekből a veszteségekből, következett a nagy amerikai bankkatasztrófa, amely érzékenyen sújtotta a harminchárom Mellon-bankot. A szerencsétlenségek sorozatát a kaliforniai földrengés tetőzte be. Ugyilátszik, az elemi csapás megkontreminalta Mellon legendás „jósímatát”, mert éppen azokon a vidékeken pusztított leginkább, amelyek közepontjában voltak legutolsó telekspekulációinak.

Igy történt, hogy az utolsó évekre Mellonnak „csak” annyi vagyona maradt, hogy abból fiával és lányával főúrián élhessen. És megmaradt a műgyűjtemény, amelytől nem volt hajlandó megválni. Aminthogy barátja Morgan a botrány kitérősekor azonnal feláldozta műkincseit. Csodálatos és Mellonnak, ennek a rideg üzletembernek, érzélemmentes gesztójával egyáltalában nem összeegyeztethető az az érzelmesség, amellyel a képek, szobrok és gobelinek iránt viselkedett. Ez volt az egyetlen érzékeny pontja, itt élte ki azt a kevés lelki melegséget, ami volt benne.

Természetes ezek után, hogy most, amikor elhunyt, ennek a szikár, szigorú tekintetű, sápadt arcú férfinak már semmi sem volt meg egykori nagy népszerűségéből.

KÖZGAZDASÁG

Hektáronként háromezer kiló rizs termett az idén a romániai rizsföldeken

Bucurestiből jelentik: A kísérletek, amelyek az ország területén a rizstermelés bevezetése körül folynak, a legteljesebb sikert mutatják. Mint ismeretes, a banati Banloc községben Erzsébet görög királyné birtokán mintaszerű műveléssel háromszáz hektáros területen folyik rizstermelés és Ilfov-megyében szintén termelnek rizst, mintegy száz hektár területen. Az összesen négy száz hektáros rizsvetés az idén igen jó termést produkált. Hektáronként 3000 kilogramm rizs termett a kísérleti birtokokon. És még ez a mennyiség csak a kezdet, mert a termelési eljárás tökéletesítésével könnyen el lehet

érni a jelenlegi termelés kétszeresét, a hektáronkénti hatezer kilogrammot. Jellemző, hogy a rizstermelési kísérletek milyen nagyjelentőségűek, az idei rizstermelés végösszege, amely egymillió—egymilliókétszáz ezer kilogrammot tesz ki, egész rizsfogyasztásunknak öt-hat százalékát. Az ország területén ugyanis évenként huszmillió kilogramm a rizsfogyasztás. Ha a kísérletek tovább folytatódnak és a rizstermelést több nagybirtokon be fogják vezetni, nincs messze az idő, amikor ezt a gyarmatárut teljes egészében belföldön fogjuk termelni.

Csak munkakamarai tagok részesülhetnek a Kisipari Hitelintézet olcsó kölcsöneiből

A Bucurestiben megjelenő „Prezentul” a fővárosi Munkakamara hivatalos hirdetését közli, amely a következőképpen szól:

„Figyelmezteti a Munkakamara az iparosokat és a munkásokat, hogy a Kisipari Hitelintézet rövid időn belül megkezdte működését és minden iparosnak és munkásnak módja lesz így arra, hogy olcsó kölcsönben részesüljön, ha a Munkakamarának tagja. Felkéri tehát a Munkakamara az érdekelteket, hogy már a fenti körülményre való tekintettel is lépjenek be a Munkakamara tagjai közé.”

A hirdetésnek különös érdekességet ad,

hogy nálunk, Transylvániában ilyen hirdetés közzétételére nincs szükségük a munkakamarának, mert a munkakamarai tagság minden munkásra és minden iparosra kötelező. Kötelező akkor is, hogyha netalán nem részesülne az itteni munkakamarák iparos- és munkástagjai annak a bizonyos kölcsönnek átadásából. Erthetetlen előttünk, hogy a törvény ellenére, amely az ország valamennyi városára és valamennyi polgárára kötelező, Bucurestiben mégis hirdetés útján és kölcsönökkel való kecsegtetéssel kényszerül a Munkakamara tagjai számának fokozására.

90.000 tonna búzát vásárolt Hollandia Romániától. Bucurestiből jelentik: A román és a hollandi kormányok között létrejött kereskedelmi megállapodások értelmében Hollandia 90.000 tonna búzát vásárolt Romániától. A buza 77 kg. Hl. súlyu kell legyen. Az árát részben áruban, részben holland forintban fizetik ki. Ezt az exportot a Cecopava bonyolítja le.

Áresés a gabonapiac. A gabonapiac a szovjet nagy árukiszállításának hatása alatt áll és a lengyel kiviteli tilalom feloldása is érezhető hatását. Hazai viszonylatban a következő árfolyam alakult ki augusztus 27-én: rozs 47.000 lei, zab 33.000 lei, árpa 33.500 lei.

Katona Jenő:

Az aszfalt apostola

Egy nagy életnek, helyesebben szólva egy nagy életprogramnak rajza Sonnenschein, Berlin híres apostoláé. Az egyház szociális arcának apológiája ez a könyv.

Ára 40 lei és portó.

Kapható: könyvosztályunknál.

SPORT

Louis legyőzte Farrt

Newyorkból jelentik: A Coward-Gardenben közel negyvenezer néző gyűlt össze hétfőn este, ottani időszámítás szerinti fél tíz órára, amikor a Joe Louis—Tommy Farr nehézsúlyú világbajnoki döntőmérkőzés volt kitérve. A nagy összecsapást a múlt hétről halasztották el a rossz időjárás miatt. A fogadások 3:1 arányban álltak a néger javára.

A satumarei gépkocsiverseny eredménye. Saját tud. A Satumarei Kiállítás és Mintavásár rendezősege vasárnap a megyében gépkocsiversenyt rendezett. Reggel hét kocsit indult a többszázkilométeres utnak. Az első kocsit Princz Miklós Fordja, délután fél 3 órakor futott be a célba. Részletes eredmények a következők: Nagykocsik: 1. Princz Miklós (Ford), 2. Tamas Flaviu (Ford), 3. Princz Pál (Buick), 4. Reiter Pál (Ford kocsival). Kiskategória (3 literig): 1. Weisz Márton, 2. Gutu József, 3. Pillis Kornél. Az osztályozásnál első lett: Weisz Márton, 2. Gutu József, 3. Pillis Kornél, 4. Princz Miklós.

Szerdán Timisoarán tartják meg a válogatót. Bucurestiből jelentik: A válogató bizottság tegnap gyűlésre ült össze, amely a késő éjszakai órákig tartott el. Az ülésen, amelyen Morar dr elnököt, elhatározták, hogy a tegnapi mérkőzések alapján számbajöhető játékosokat szerdára Timisoarára rendelik, ahol a Kinizsi eleni tréningmérkőzés alapján kijelölik a végleges csapatot, amely vasárnap Belgrádban játszik a jugoszlávok ellen. A válogatott keret összetétele a következő: Kapusok: Szadovszky (AMTE), Iordachescu (Venus), Pavlovici (Ripensia). — Háttvédek: Felecan I. (Victoria), Sfera (Venus), Chiroiu, Bürger (Ripensia). — Fedezetek: Raffinszky (Rapid), Juhász (CAO), Vintila (Rapid), Szaniszló II. (AMTE), Demetrovici (Kinizsi). — Csatárok: Bindea, Schwartz, Sepi, Dobay (Ripensia), Bodola (Venus), Barátky, Bogdan (Rapid), Kovács (CAO).

LUCHIDE FŐTITKÁR AZ ÚJ SZÖVETSÉGI KAPITÁNY. Bucurestiből jelentik: Tilea elnök a legközelebbi labdarúgó szövetségi tanácsülés elé terjeszti javaslatát, amely szerint a szövetségi kapitányi tisztet a jövőben Luchide főtitkár látja el. Segítségére minden nagyobb városban hivatalos megfigyelőket állítanak. Timisoaran Iuga dr, Oradean Morar dr, Clujon Huza dr kísérik figyelemmel majd a válogatásra kiszemelt játékosok formáját. Luchide ezek szerint — legalább is a feladat természete miatt — a „román Meisl” lesz. Meisl Hugó volt ugyanis eddig az egyetlen, aki egyszemélyben szövetségi főtitkár és válogató kapitány volt.

Második Magyarország a főiskolai VB pontversenyében. Párizsból jelentik: A főiskolai világbajnokságokon az általános pontversenyt Németország nyerte. 2. Magyarország, 3. Franciaország, 4. Anglia, 5. Ausztria, 6. Lengyelország. A versenyben 26 nemzet vett részt. A magyarok 11 első, 8 második, 7 harmadik, 7 negyedik, 1 ötödik és 1 hatodik díjat nyertek.

Világrekord egy mérföldön: Wooderson angol 4 p. 06.6 mp. Londonból jelentik: Wooderson Sidney, Anglia legjobb középtávfutója a mérföldes síkfutás (1608 m.) világrekordját 4 perc 06.6 mp-re javította. A régi világrekord 4 perc 06.8 mp. Cunningham USA 1934, Cunningham tulajdonképpen 4 perc 06.7 mp-et futott, de az új szabályok szerint öttized másodpercre számítva felfelé kerekítették az eredményt. Amióta egyérművelés világrekordot tart nyilván a nemzetközi atlétikai szövetség, a következő volt a rekordlista: 4 perc 14.4 mp. Jones USA 1913., 4 perc 12.6 mp. Taber USA 1916., 4 perc 10.4 mp. Nurni finn 1923., 4 perc 09.2 mp. Ladoumégue francia 1931., 4 perc 07.2 mp. Lovelock újzealandi 1933., 4 perc 06.8 mp. Cunningham USA 1934. A nap nagy atlétikai eseményét nagy örömmel ünnepelték Angliában, mert az angolok szerint a legklasszikusabb futótáv a mérföld és ennek első ízben angol atléta a világrekordere.

Hatalmas üdvrivalgás köszöntötte mind a két ökölvívót a végsőkig feszült ideges hangulatban kezdődött meg a 15 menetes küzdelem, amely úgy szépségben, mint változatosságban kielégítette a nézőközönséget. A pontozóbírák végül is Joe Louis pontgyőzelmét hirdették ki. Joe Louisnak Tommy Farr feletti győzelme után — előzetes szerződése értelmében — Max Schmellinggel kell megmérkőznie.

B. Johnson ismét 10.2-öt futott. Strassburgból jelentik: A néger B. Johnson ismét 10.2 mp-es világrekord időt ért el 100 méteren, de a verseny előtt enyhe hátszél volt. A versenyen még volt néhány nagyszerű eredmény: 110 m. gat: Kirkpatrick USA 13.8 mp. Világrekord beállítva. (A hátszél miatt nem hitelesíthető.) Diszkosz: Carpenter USA 51.67 m.

TURISZTIKA

Kirándulás a Nagy Sándor barlanghoz. Soc. Turistilor Vulturii-Sasok turista egyesülete folyó évi szeptember hó 5-én, vasárnap reggel 8 óras indulással Dobresti—Vida-rét—K. Nagy Sándor barlanghoz rendeznek kirándulást, az út gyönyörű, míg a barlang az összes bihori barlangok közül a legszebb. A turakedvelők egyik legszebb kirándulásai közé tartozik. Részvételi díj tagoknak 65 lei, vendégeknek 85 lei. Jelentkezni lehet a szokásos helyeken.

Társas kirándulás Radnára. A kiasszonynap radnai bucsu összejövetel a Vulturii-Sasok szeptember hó 7-én (kedden) és 8-án (szerdán) az Aradhegyaljáról rendezendő társaskirándulással. Indulás szeptember hó 7-én reggel 6 órakor Salonta—Arad—Radna—Soimos—Cetatea—Radna—Lipova—Baile-Lipova—Radna—Arad—Salonta—Oradea utvonalon. Végig mennek Aradhegyalján, Radnán 7-én megtekintik a bucsujáró kegytemplomot és a ferencendi barátok rendházát, a kálvariát és a kilátót, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik Lipovára és a Mures völgyére, majd felmennek a solmosi várromokhoz, onnan Lipovára mennek át, ahol megtekintik a várost és ki-mennek a gyönyörű fekvésű szénsavas fürdőbe, Baile-Lipovára, ahol elszállásolják a kirándulókat. 8-án visszatérnek Radnára, ahol országos bucsu lesz. 8-án délután bemennek Aradra. Este 7 órakor indulnak haza. Részvételi díjakat tekintettel arra, hogy a kirándulást közkívánatra rendezik meg és az nem munkaszünetes napokra esik a következőképpen állapították meg: ha 25 résztvevő jelentkezik, akkor 245 lei, ha 30 személy volna, úgy csak 200 lei a részvételi díj, amelyben a viteldíjon kívül a szállodai szállás díja is benne foglaltatik.

Aprohirdetések

Aprohirdetések díja szavanként 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb aprohirdetés ára 30 lei. (Az állástkeresőknek 33 százalék kedvezmény.) Cím a kiadóban 10 lei.

Adás-vétel

Singer
varrógép, súlyesztős, alig használt eladó. GIRO iroda, Oradea, Str. Vlahuta 4. szám.

Régi
arany, ezüst, briliáns tárgyakat veszek magas árért, ékszereket olcsón javítok. Herbst óra, ékszeráruház, Oradea, Regele Ferdinand 3. szám.

Ebédli
szép, barna selyem függönyök jutányos áron eladó. Oradea, Strada Vlahuta 16. fe. bal.

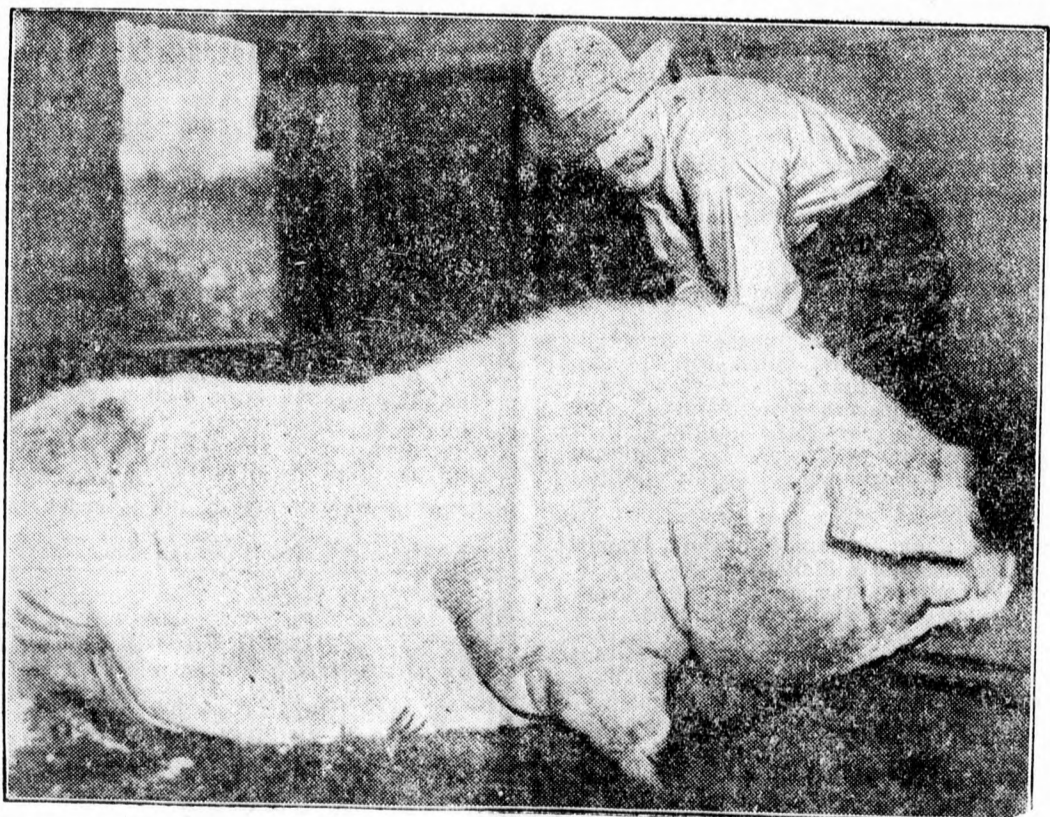
Különféle

Kimondott
egészséges magánházunkba szép, nagy világos butorozott szobát két úri leánynak kiadnánk, vagy fiatal házaspárnak. Esetleg el látásra tanuló leánykát is vennénk. Zongora és fürdőszoba, rádió használattal. Oradea, Pop Danila utca 1.

Biztosan megszabadul
a sváb és ruszli bogaraktól, hangyáktól, stb., ha „Neotox” bogárirtó szert használ. Kapható minden szaküzletben. Megrendelhető: Ajtay gyógyszerárúháza, Oradea, Str. Vlahuta No. 46. Még — minden vevő megvált elégedve határával.

Olvassátok és terjesszétek

a Magyar Lapok-at!

Egy amerikai farmer tenyésztette ezt a ritka nehéz sertést, amely 725 kilogrammot nyom

Társult a Szent László-nyomda Rt. körforgógépé, Oradea, Strada Regele Carol II. No. 5.